

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

'Αρχιερατικοῦ 'Επιτρόπου τοῦ Μητροπολίτου 'Εφέσου
ἐν τῇ περιφερείᾳ Κεμερίου.

ΤΟ
ΚΕΜΕΡΙΟΝ
(ΒΟΥΡΧΑΝΙΕ)

— 'Ιστορικαὶ σημειώσεις

— Ὁ ἀνθελληνικὸς διωγμὸς.

ΑΘΗΝΑΙ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Π. Α. ΠΕΤΡΑΚΟΥ

1919

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου
ἐν τῇ περιφερείᾳ Κεμερίου.

ΤΟ
ΚΕΜΕΡΙΟΝ
(ΒΟΥΡΧΑΝΙΕ)

— Ἱστορικαὶ σημειώσεις

— Ὁ ἀνθελληνικὸς διωγμὸς.

ΑΘΗΝΑΙ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Π. Α. ΠΕΤΡΑΚΟΥ

1919

ΤΩ ΣΕΒΑΣΤΩ

ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΚΥΡΙΩ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗ

ΠΡΟΕΔΡΩ

ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΓΕΝΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ

“ΑΝΑΤΟΛΗΣ”

Κ.Τ.Λ.

ΕΙΣ ΕΝΔΕΙΞΙΝ ΤΩΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ
ΠΟΛΥΕΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΚΑΙ ΜΟΧΘΩΝ ΑΥΤΟΥ

Ο ΓΡΑΨΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ ἐν ἱερεῦσι σεμνότατος καὶ τῆς πατρῶας εὐσεβείας γενναῖος ὑπέρμαχος **Οικονόμος Γεώργιος Παπαδόπουλος**, ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος τοῦ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἐφέσου Κυρίου **Ἰωακείμ Εὐθυβούλου** ἐν ταῖς νέαις καὶ δεινοτάταις συμφοραῖς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους μετὰ ἐνθέου ζήλου καὶ θαυμαστῆς αὐταπαρνησίας ἀγωνισάμενος ὅπως περισώσῃ ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς μανίας τοὺς ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ **Κεμερίου** καταδιωκομένους, ληστευομένους καὶ φονευομένους Ὀρθοδόξους Ἑλληνας καὶ ἰδὼν τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐν ἀδυναμίᾳ τελειουμένην κατώρθωσε νὰ ἐκφύγῃ ζῶν τοὺς ὄνυχας τῶν αἰμοβόρων θηρίων, τῶν τῷ ὀνόματι τοῦ Ὀσμὰν περικοσμουμένων.

Τὴν φοβερὰν εἰκόνα τῆς καταστροφῆς τῆς πατρίδος αὐτοῦ θέλων νὰ διασώσῃ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν περιωθέντων Ἀλυτρώτων κατέγραψεν ἐν τῇ ἐπισυνημμένῃ περιγραφῇ πανθ' ὅσα ἰδίους ὄμμασιν εἶδε καὶ ὦν τὴν ὀξύτητα πάσῃ δυνάμει προσεπάθησε νὰ μετριάσῃ ἐπὶ κινδύνῳ ἰδίῳ καὶ τῶν μελῶν τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

Ἐσμὲν εὐγνώμονες τῷ ἀληθεῖ τῶν διδαγμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ μαθητῇ διὰ τε τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐπισκηψάντων εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν δεινοπαθημάτων καὶ διὰ τὴν φιλοτιμίαν, ὅπως καταλίπη τοῖς ἐπιγιγνομένοις εἰκόνα τῶν πρωτοφανῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ παθημάτων μικρᾶς τινος περιφερείας τῆς ἀλυτρώτου πατρίδος.

Ἡμεῖς δὲ ἰδίᾳ ἔσμὲν εὐγνώμονες πρὸς τὸν σεβάσμιον ἱεροθύτην καὶ φιλάνθρωπον ἄνδρα διὰ τὴν ἀξιάγαστον αὐτοῦ πρόθεσιν, ὅπως δωρήσῃται τὸ τιμιώτατον αὐτοῦ φιλοπόνημα πρὸς τὸν ἀπὸ εἴκοσι καὶ ἐννέα (29) ἐτῶν φιλοπονώτατα ὑπὲρ τῆς ἀννυώσεως τοῦ Μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπ' εὐλογίαις Θεοῦ ἐργαζόμενον **Σύλλογον τῶν Μικρασιατῶν «Ἀνατολήν»**, οὗ ἔσμὲν ἰδρυτῆς καὶ πρόεδρος, πρὸ πάντων δὲ διὰ τὴν μεγάλην τιμὴν, ἣν ἡμῖν περιεποίησε προσφωνήσας αὐτὸ εἰς τὸ ὄνομα ἡμῶν.

*«Τὰς χάριτας ὅστις εὐγενῶς χαρίζεται
ἡδιστος ἐν βροτοῖσι.»*

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

† ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ
ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΕΣΟΥ

ΤΟ ΚΕΜΕΡΙΟΝ

(ΒΟΥΡΧΑΝΙΕ)

Α΄ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ἑλληνικὴ κοινότης Κεμερίου ὑφίστατο καὶ πρὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὡς ἐμφαίνεται ἔκ τινος παλαιοῦ κώδικος τῆς κοινότητος ὑπὸ χρονολογίαν 1763· εἶχε δὲ καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους. Ἐκτὸς ὁμοῦ τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος ὑπῆρχε καὶ ἄρμενικὴ καὶ ἑβραϊκὴ κοινότης, ὡς ἀποδεικνύεται ἔκ τῶν παραπλεύρως τοῦ ἡμετέρου νεκροταφείου κειμένων ἄρμενικοῦ καὶ ἑβραϊκοῦ νεκροταφείων (ἑρμενῆ μεζερλή καὶ γιαχουντή μεζερλή).

Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 οἱ Τούρκοι προέβησαν εἰς σφαγὰς τῶν ὁμογενῶν ἐν Κεμερίῳ, κατέστρεψαν δὲ καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ οὕτως ἡ ὁμογενὴς κοινότης ἐξέλιπε· μετὰ τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος ἐξέλιπον καὶ ἡ ἄρμενικὴ καὶ ἡ ἑβραϊκὴ κοινότης.

Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης οἱ ὁμογενεῖς ἤρχισαν νὰ προσέρχωνται ἔκ διαφόρων μερῶν τῆς Πελοποννήσου, Ἡπείρου, ἑσωτερικοῦ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἰδίως ἔκ τῆς νήσου Λέσβου, ὡς ποιμένες καὶ γεωργοὶ τῶν Τούρκων ἀγάδων. Ἐκ τῶν πρώτων ἦτο καὶ ὁ ἔκ Ζίλλης τοῦ νομοῦ Σεβαστείας Π. Ζίλλαλης, ὅστις καὶ διὰ χοτζετίου ἠγόρασε παρὰ τοῦ καδὴ Κεμερίου τὸν δημευθέντα χῶρον τῆς κατεδαφισθείσης ἐκκλησίας, ὅπου διὰ λίθων περιώρισε μέρος τι (ἴσως τὸν χῶρον τοῦ ἱεροῦ βήματος) καὶ ὅπου ἔθηκεν εἰκόνα τινὰ τοῦ Ἁγίου Θεράποντος πρὸς προσκύνησιν τῶν χριστιανῶν.

Ἀργότερον, ὅτε ἀπετελέσθη κοινότης ἐξ εἴκοσι μόλις οἰκογενειῶν, μετέτρεψαν δωμάτιόν τι τοῦ χανίου Ἐμίρ Ὄσμαν ὀγλοῦ Μεμέτ Ἐ-

(1) Ἐκ τοῦ παλαιοῦ κοινοτικοῦ κώδικος.

φένδη εἰς ἐκκλησίαν προσλαβόντες καὶ ἱερέα, ἐπλήρωνον δὲ εἰς τὸν ἄγαν τοῦ τόπου 15 γρόσια κατ' ἔτος μουρμούρ παρασῆ (1), (ἐκ τοῦ ψελλίζω, μουρμουρίζω, ἀναγινώσκω, ψάλλω), διότι, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν ψαλμωδιῶν των οἱ χριστιανοὶ ἠνώχλουν τὸν πιστὸν ἄγαν.

Κατὰ τὸν κριμαϊκὸν πόλεμον Τοῦρκοι στρατιῶται εἰσελθόντες εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ἐπήνεγκον καταστροφάς τινας καὶ ἐβεβήλωσαν αὐτόν. Τότε τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἐκ τῆς νήσου Λέσβου καταγομένου ὁμογενοῦς ἱατροῦ κ. Ἰγνατίου Μαλλίδου ἀπεφασίσθη διὰ συνδρομῶν ἢ ἀνοικοδόμησις ἐκκλησίας καὶ ἠγοράσθη πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς κοινότητος ἀπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ Ζίλαλλη ὁ χώρος τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας, ὅπου νῦν τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Θεράποντος, διὰ λόγους ὅμως ἀγνώστους ἢ ἐκκλησία δὲν ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ ἀγορασθέντος χώρου, ἀλλ' ἐπὶ ἐτέρου.

Ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου ναοῦ, τοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ προστάτου τῆς πόλεως Ἁγίου Χαραλάμπους, ἤρξατο κατὰ τὸ 1857. Ἐστοίχισε δὲ ὑπὲρ τὰς 5 χιλιάδας λιρῶν Τουρκίας (2).

Πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ναοῦ ἡ κοινότης ἀνήγειρε καὶ τρεῖς σχολάς, ἧτοι ἀρρεναγωγεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον. Ἡ κοινότης προαγομένη ὅλον ἐν ἀπεφάσισε τὴν ἴδρυσιν μεγαλοπρεπεστέρου ἀρρεναγωγείου. Πρὸς τοῦτο ἠγόρασεν ἀρκετὸν ὕλικὸν εἰς ἄσβεστον, λίθους, ξύλα κλπ., ταῦτα ὅμως κατὰ τὸν διωγμὸν κατέσχεν ἢ τουρκικὴ Κυβέρνησις, ἔν' ἀνοικοδομήσῃ γέφυραν ἐπὶ τοῦ παρὰ τὸ Κεμέριον διαρρέοντος ποταμοῦ *Karatzã Tsãï* (3).

Κατὰ τὸ 1899 τὸ Κεμέριον δι' αὐτοκρατορικοῦ ἱραδὲ μετωνομάσθη *Βουρχανιὲ* εἰς τιμὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐκπτώτου Χαμητ Βουρχανεδίν, τὸ δ' ἐπίνειον (σκάλα Κεμερίου) *Χαμηδιέ*.

Ἐν Κεμερίῳ ὑπῆρχον καὶ δύο ἀδελφότητες, «Πρόοδος» καὶ «Ἀλληλοβοήθεια», συντελέσασαι εἰς τὸν ἐξωραϊσμὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ

(1) Ἐκ τοῦ παλαιοῦ κοινοτικοῦ κώδικος.

(2) Τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπέστατα κατὰ τὸ 1900 ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς καὶ λαοφιλοῦς Μητροπολίτου Ἐφέσου κ. Ἰωακείμ Εὐθυβούλν, ὅστις εὐρισκόμενος ἐν Ἀδραμυτιίῳ κατὰ τὸν διωγμὸν εἶδε τὸ ποίμνιον αὐτοῦ διασκορπιζόμενον ὑπὸ ἀγρίων καὶ αἰμοβόρων λύκων.

(3) Διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς γεφύρας ἠγγάρευσε ὁμογενεῖς στρατιώτας ἐργαζομένους ἡμερησίως εἰς 15 συνεχεῖς ὥρας.

εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ παρθεναγωγείου καὶ τοῦ νεκροταφείου.

Τὸ Κεμερίον ἀριθμεῖ ἕξ ἀτμοκίνητα ἐργοστάσια, ἤτοι 4 ἐλαιοτριβεῖα, 1 πυρηνεργοστάσιον καὶ ἓν σαπωνοποιεῖον· ἐκ τούτων τὰ 4 ἀνήκουσιν εἰς ὁμογενεῖς, ἐν ὄλῃ δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ 17, ἕξ ὧν τὰ 10 ἀνήκουσιν εἰς ὁμογενεῖς· ἐξ αὐτῶν δὲ τὴν πρωτεύουσαν θέσιν κατέχει τὸ ἐν Γκιουμουσλοῦ ἐργοστάσιον τῶν κ.κ. Νικολαΐδου καὶ Κοκκίνη στοιχίσαν ὑπὲρ τὰς 50 χιλιάδας λιρῶν Τουρκίας.

Ἡ παραγωγή τῆς ἐπαρχίας Κεμερίου ἀνέρχεται εἰς 5 ἑκατομ. 500 χιλ. δραχ., ἡ δὲ εἰσαγωγή εἰς 2 ἑκατ. 500 χιλ. δραχ. Τόποι δὲ καταναλώσεως τῶν προϊόντων τῆς ἐπαρχίας ἦσαν ἡ Γαλλία, Αὐστρία, Ρουμανία καὶ Βουλγαρία.

Ἡ εἰσαγωγή καὶ ἐξαγωγή διεξήγετο διὰ τῶν ἀτμοπλοϊκῶν ἐταιρειῶν Πανταλέοντος (ἐλληνικῆς), Χατζῆ Δαβούτ (ἀμερικανικῆς), Πατριωτικῆς (γερμανικῆς) καὶ Χαμηδιέ (τουρκικῆς), προσεγγιζόντων τῶν ἀτμοπλοίων δις τῆς ἐβδομάδος, ὡς καὶ διὰ διαφόρων ἄλλων ἀτμοπλοίων καὶ ἰστιοφόρων.

Ἄπαν τὸ ἐμπόριον εὐρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς κοινότητος Κεμερίου ἀνερχόμενος εἰς 4,500 ἠϋξήθη εἰς ὀλίγον χρονικὸν διάστημα καταπληκτικῶς καὶ κυρίως μετὰ τὸν καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς Λέσδου, ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ 1867, ὅτε οἱ Λέσδιοι ἄθροοι ἤρχισαν νὰ μεταναστεύωσιν εἰς τὰ ἀπέναντι τῆς νήσου παράλια (1).

(1) Εἰς ἀπόστασιν τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας ἐκ Κεμερίου εἰς ἀπορροῶγα ἀκτὴν ἐπὶ λόφου καλουμένου ὑπὸ τῶν Τούρκων Καρά - Τὰς κεῖνται τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου Ἀδραμυτίου.

Παρὰ τὸ Καρά - Τὰς κεῖται ἕτερος λόφος πλήρης ὀγκωδῶν λίθων καλούμενος Γιλὰν - Τεπές, ἐφ' οὗ ζῶσι κατὰ χιλιάδας ποικίλοι ὄφεις· τσαύτη δὲ εἶνε ἡ πληθὺς αὐτῶν, ὥστε, ὄσπην προσοχὴν καὶ ἂν καταβάλλῃ τις, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ καταπατήσῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν βαδίζων.

Β' Ο ΑΝΘΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ ΕΝ ΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΜΕΡΙΟΥ (1)

Ὁ νικηφόρος κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμος εἶχε λήξει καὶ ἡ εἰρήνη ἐν Ἀθήναις ὑπογραφεῖσα ἐνέπλησσε χαρᾶς τὰς καρδίας σύμπαντος τοῦ δούλου Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, διότι ἤρξατο οὗτος νὰ ἐλπίζει, ὅτι προσεγγίζει ἡ ὥρα τῆς ἑαυτοῦ ἀπελευθερώσεως. Ἡ τουρκικὴ ὁμῶς Κυβέρνησις διαβλέπουσα τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον καὶ θέλουσα νὰ προλάβῃ αὐτὸν ἤρξατο εὐθὺς ἀπ' αὐτῆς τῆς ὑπογραφῆς τῆς εἰρήνης συστηματικοῦ διωγμοῦ κατὰ παντὸς ὁμογενοῦς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις τὸν διωγμὸν τοῦτον περιώριζεν εἰς ἀπολύσεις τῶν ἐν ταῖς κυβερνητικαῖς ὑπηρεσίαις διατελούντων ὁμογενῶν, ἐξ ὧν πρῶτους ἀναφέρομεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κεμερίου τὸν κ. **Κ. Κυριακίδην**, διευθυντὴν τοῦ κτηματολογίου, καὶ τὸν πολιτοφύλακα **Γ. Παπαδόπουλον**. Κατόπιν δὲ μὴ ἀρκεσθεῖσα εἰς τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ὑπὸ τῆς Γερμανίας ὑποδειχθέν σατανικὸν σχέδιον, ἧτοι τὴν ἐξολόθρευσιν τοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἑλληνισμοῦ, ὅπως ἅπαξ διὰ παντὸς ἀπαλλαγῇ τοῦ φοβεροῦ ἐφιάλτου, ὅστις πάντοτε θὰ ἐφόδιζεν αὐτόν.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις κατ' ἀρχὰς μετεχειρίσθη πλάγια μέσα, ὅπως τρομοκρατήσῃ τοὺς Ἑλληνας τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἀναγκάσῃ αὐτοὺς πρὸς ἐκπατρισμόν καὶ τοῦτο ἵνα μὴ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν καὶ ἀνάμιξιν τῆς Εὐρώπης ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν, οὓς ἐπεθύμει νὰ ἐκδιώξῃ διὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ἡ μετανάστευσις αὐτῶν νὰ θεωρηθῇ ὡς οἰκεία βουλήσει γινομένη.

Καὶ κατὰ πρῶτον ἤρξατο ἡ στρατολογία τῶν ὁμογενῶν ἀσχέτως ἡλικίας· τοῦτο δ' ἠνάγκαζε τοὺς ὁμογενεῖς νέους εἰς ἐκπατρισμόν, δεύτερον διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς νὰ καταστρέφῃ πολλαχοῦ κτήματα τῶν Ἑλλήνων, δι' ἐκριζώσεως ἀμπέλων καὶ ἐλαιοδένδρων, καταστροφῆς σπαρτῶν καὶ πυρπολήσεως ἐξοχικῶν κατοικιῶν, εἶτα δ' ἤρξατο νὰ διεκδικῇ τὴν κυριότητα τῶν κτημάτων πολλῶν Ἑλλήνων, καίτοι οὗτοι κατεῖχον ἐπισήμους τίτλους ἰδιοκτησίας. Οἱ ἀτυ-

(1) Λεπτομερῆ ἐκθεσιν τοῦ ἀνθελληνικοῦ διωγμοῦ ἐπέδωκα πρὸς τὸ ἐν Κυδωνίαις ἑλληνικὸν Προξενεῖον, πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν διερμηνέων τῶν ἐν Κωνσταντινῶν ξένων Πρεσβειῶν, διὰ δὲ τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου πρὸς τὰ σεβαστά Πατριαρχεῖα.

χεις ὁμογενεῖς ἐπεκαλοῦντο τὸν νόμον καὶ τὴν δικαιοσύνην, ἀλλ' ἀτυχῶς πρὸ πολλοῦ εἶχε παύσει πλέον πρὸς αὐτοὺς πᾶσα δικαιοσύνη καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου· διὸ ἐπὶ πολὺ ἐβασανίζοντο μὲ δίκαις ἀκάρπους, ἀφοῦ ἐξηντιλοῦντο τελείως οἰκονομικῶς διὰ τῆς καταβολῆς δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τελῶν. Τελευταῖον κατεδικάζοντο εἰς τὴν στέρησιν τῶν κτημάτων αὐτῶν, τῶν κτημάτων ἐκείνων ἅπερ διὰ τοῦ ἰδρωτός αὐτῶν καὶ διὰ πολυετοῦς ἐντίμου ἐργασίας ἐκτῆσαντο. Μὴ ἀρκουμένη δ' εἰς τὴν ἀρπαγὴν τῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων ἤρξατο νὰ διεκδικῆ βραδύτερον καὶ αὐτὰ τὰ κτήματα τῶν κοινοτήτων παρὰ τοὺς ἐπισήμους τίτλους ἰδιοκτησίας αὐτῶν. Ἐν Κεμερίῳ λ. χ. ἐνήγαγον τὴν κοινότητα καὶ ἀπήτησαν τὴν παράδοσιν τοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγορᾶς εὐρισκομένου παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Θεράποντος ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τοῦτο ἐκτίσθη δῆθεν ἐπὶ οἰκοπέδου βακουφικοῦ, ὅπου ἄλλοτε ὑπῆρχε τέμενος καὶ σχολὴ τουρκικὴ. Ἀληθῆς δικαστικὴ πάλη διεξήχθη μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ κοινότητος, ἡ ὁποία, ὡς ἦτο ἐπόμενονον, κατέληξεν εἰς τὴν ἐκδοσιν ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου παρὰ πάσας τὰς ἐνεργείας τῶν Πατριαρχείων, δι' ἧς κατεδικάζετο ἡ κοινότης εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ ἐν λόγῳ ἐκκλησιδίου.

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἡ κοινότης ἐφείδαλεν ἐνώπιον τοῦ Σεῖχου-λισλάμη, ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν ἐδράδυνε νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν. Τὸ προσκύνημα τοῦτο θὰ ἐχάνετο διὰ παντός, ἐὰν μὴ ἔσπευδον εἰς Σμύρνην καὶ ἐνεργήσω τὰ δέοντα διὰ τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου καὶ τῶν προξενικῶν ἀρχῶν.

Χαρακτηριστικὸν εἶνε καὶ τὸ ἐξῆς: Ἐνῶ ἡ ὑπὸ τῆς κοινότητος ἐφείσις ἐγένετο κατὰ Σεπτέμβριον 1913 καὶ ἔπρεπε κατὰ τὸ σῶνθηες νὰ παρέλθωσι δύο καὶ τρία ἔτη ἕως ὅτου ἐκδοθῇ ὑπὸ τοῦ Σεῖχου-λισλάμη ἡ τελεσίδικος ἀπόφασις, δὲν παρήλθον δύο μῆνες καὶ οὗτος προέβη εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως.

Πρὸ τῆς λήξεως ἔτι τοῦ ἀνωτέρω ἀναφερομένου ζητήματος ὁ καϊμακάμης ἐζήτησε τὸ κλείσιμον τῶν ὑπ' ἐμοῦ συσταθεισῶν δύο προκαταρκτικῶν σχολῶν ἐν τοῖς χωρίοις **Δαυλίδαινα** καὶ **Τσουρούκ**, εἰ καὶ ἐγένοντο προηγουμένως αἱ δέουσαι διατυπώσεις.

Ἀλλὰ τὰ ἀπαισιώτατα μέσα πρὸς ἐξολόθρευσιν τῶν ὁμογενῶν ἦσαν οἱ ἀνηλεεῖς καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας δαρμοὶ αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων. Ἦτο ἡ 13ῃ Ὀκτωβρίου ἡμέρα βαϊραμίου καὶ Τοῦρκοι ἐρχόμενοι δι' ἀμάξης ἐξ Ἀδραμυττίου καὶ ἐν

εὐθυμῶς διατελοῦντες ἐπυροβόλουν. Τοὺς πυροβολισμοὺς τούτους ἀκούσας ὁ δεκανεὺς **Σινὰν Τσαβούσης** παρέλαβε στρατιώτας καὶ ἐξελθὼν τῆς πόλεως μετέβη εἰς τοὺς κήπους καὶ τὰ ἑλληνικὰ κτήματα καὶ ἀπήτει παρὰ τῶν ὁμογενῶν νὰ μαρτυρήσωσι τίς ἐπυροβόλει. Ἐπειδὴ δέ, ὡς ἦτο ἐπόμενον, οἱ δυστυχεῖς ἠγγόουν τοῦτο, ὁ πολὺς Τσαβούσης συλλαβὼν αὐτοὺς ἠφάνισεν ἀπὸ τοὺς ραβδισμοὺς πάντας, ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ μικρὰ παιδία, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι γνωρίζουσι τοὺς ἐνόχους καὶ ἄρνοῦνται νὰ μαρτυρήσωσιν· ἐδιάζοντο δ' ὑπ' αὐτοῦ νὰ προφέρωσιν ὕδρεις κατὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἵνα τοὺς ἀπολύσῃ .... Δὲν παρήλθον πολλαὶ ἡμέραι καὶ ὁ αὐτὸς Τσαβούσης μεταβὰς εἰς τὴν ἐν τῷ χωρίῳ Δερέκιοι κατοικίαν τοῦ **Δημητρίου Βακάλη** ἄνευ μουχτάρη συνέλαβεν αὐτὸν καὶ, ἀφοῦ τὸν ἐξυλοκόπησεν, ἔδρασε αὐτὸν ὅπως δέσμιον ὁδηγήσῃ εἰς Κεμέριον. Τοῦτον ἰδὼν ὁ μουχτάρης τῆς κοινότητος Δερέκιοι κατὰ καθήκον ἠρώτησε τὸν συνοδεύοντα Τσαβούσην Σινὰν, διὰ ποίαν ἀφορμὴν συνέλαβεν αὐτὸν καὶ ποῦ τὸν ὠδήγει.

Ἄλλ' ὁ πολὺς Τσαβούσης ὀργισθεὶς ἀπήντησεν εἰς αὐτὸν διὰ ραβδισμῶν καὶ μαστιγώσεων τοσοῦτον ἀνηλεῶν, ὥστε ὁ δυστυχὴς παρ' ὀλίγον ν' ἀπέθνησκεν. Ἄν καὶ ἐδόθη δ' ἐπίσημος μήνυσις ἐναντίον τοῦ Σινὰν Τσαβούση καὶ διὰ τὰ δύο ἀνωτέρω ἀναφερόμενα κατορθώματά του, οὐδέποτε ὅμως ἐτιμωρήθη. Ἐπίσης ὁ ἀρμένιος ἀστυνόμος **Καραπέτ** ἐφένδης τῇ ὑποδείξει τοῦ καϊμακάμη ἐπετέθη ἐν τῷ φαρμακείῳ τοῦ **κ. Ν. Παπαδοπούλου** ἐναντίον τοῦ ὁμογενοῦς προκρίτου **κ. Κ. Σεβαστοῦ**, διότι διερχομένου τοῦ ἀστυνόμου ἐβήξε δῆθεν ὁ **κ. Σεβαστὸς** πρὸς ἐμπαιγμὸν αὐτοῦ. Ἡ κυρία ὅμως αἰτία ἦτο, διότι ὁ **κ. Σεβαστὸς** ἀπήτει παρὰ τοῦ διοικητοῦ τὴν ἐκκένωσιν οἰκίας του, ἣν οὗτος παρανόμως κατεῖχε. Κατόπιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ὁ **κ. Σεβαστὸς** ἀνεχώρησεν ἐκ φόβου εἰς Κυδωνίας, ὅπου καὶ ἔμεινε μέχρι τῶν διωγμῶν.

Ἐν Ἀδραμυτίῳ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς ἄνευ λόγου συνέλαβε καὶ ἐφυλάκισε τοὺς προκρίτους **Μ. Κέπειζην, Π. Καζάξην, Ν. Κέπειζην, Β. Καραμάνον** καὶ **Ν. Ἀγορασιόν**. Ἐνεκα τῶν πιέσεων καὶ τῶν ἀδικιῶν τούτων ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς τὸν Ἀδραμυττηνὸν κόλπον τὸ θωρηκτὸν «**Zouïère dè là Γκραβιέρ**», οὗ ὁ κυβερνήτης ἐξελθὼν εἰς Ἀδραμύττιον διεμαρτυρήθη ἐντονώτατα πρὸς τὰς ἐκεῖ ἀρχάς. Πλὴν τῶν προειρημένων

τρόπων μετεχειρίσθησαν και ἕτερον πρὸς οἰκονομικὴν ἐξάντλησιν τῶν Ἑλλήνων, ἦτοι τὴν ὑπὸ διαφόρους προφάσεις ἀργυρολογίαν. Ὅτε μὲν διὰ τὸν στόλον, ὅτε δὲ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ, ἄλλοτε διὰ τὰ ὀρφανὰ και τὰς χήρας τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων, ἄλλοτε διὰ τὴν ἐρυθρὰν ἡμισέληνον και ἄλλοτε διὰ διαφόρους ἄλλας τοπικὰς ἀνάγκας ἀπεμύζων τοὺς δυστυχεῖς Ἑλληνας, οἵτινες, ἐὰν ἐδυστρόπουν εἰς τὴν πληρωμὴν τούτων ἢ ἡρνοῦντο, ὑφίσταντο φοβερὰς καταδιώξεις και δὴ τὸ μποῦκοτάζ, ὅπερ ἀρξάμενον τῇ 7ῃ Νοεμβρίου 1913 ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν παρέδρων τῆς Δημαρχίας Χαβοῦζ Ρεφαάτ, Ναλπάντ Χ' Ἐμπραϊμ και Χ' Δαλή ἔσχε πρῶτα θύματα τοὺς κηπουροὺς και εἶτα τοὺς λοιποὺς ἐπαγγελματίας, οἵτινες κατεστράφησαν οἰκονομικῶς. Πᾶσαι δ' αἱ κατὰ τῶν μποῦκοτατζήδων καταγγελίαι και διαμαρτυρίαι μου ἀπέβαινον εἰς μάτην. Ἡ ἀπάντησις τῶν ἀρχῶν ἦτο, ὅτι τὸ μποῦκοτάζ ἐκήρυξε τὸ ἔθνος και διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἔθνους. Ἄλλ' ἐπειδὴ παρὰ πάντα τὰπάνθρωπα ταῦτα μέσα οἱ ὁμογενεῖς οὐδόλως ἐσκέφθησάν ποτε νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ γενέθλιον ἔδαφος, ἀλλὰ καρτερικῶς τὰ πάντα ὑφίσταντο τρέφοντες τὴν παρήγορον ἐλπίδα, ὅτι θ' ἀπετίνασσον ἀργὰ ἢ γρήγορα τὸν βαρβαρικὸν ζυγὸν και θ' ἀπέλαυον τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν, ἢ τουρκικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ τελευταῖον και δραστηκώτατον ἐξοντωτικὸν μέτρον, τουτέστι τὸν διωγμὸν. Διὸ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1914 ἤρξατο ὀπλίζουσα τοὺς μωαμεθανοὺς μὲ ὄπλα και ἀφθόνους σφαίρας, ὡς μοι ἐξεμυστηρεύθη ὁμογενὴς στρατιώτης ὀνόματι Εὐστ. Βασιλείου, ὅστις πονήρως φερόμενος ἀπέφυγε νὰ μεταβῇ ἐκεῖ ἔνθα ὁ ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ἀπέστειλεν ἀπὸ σκοποῦ μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν και κρυβεῖς ὀπισθεν ὀρνιθῶνος εἶδε τὴν ἐκ τοῦ στρατῶνος διανομὴν τῶν ὄπλων και σφαιρῶν εἰς τοὺς ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντας μουσουλμάνους τῆς πόλεως και τῶν πέριξ χωρίων, οἵτινες και πανικὸν προυκάλεσαν ἐκ τῶν πρὸς σκοποβολὴν συχνῶν πυροβολισμῶν ἀνὰ τὰ χωρία, ὅποτε ὁ καϊμακάμης προσεκάλεσε τοὺς Τούρκους μουχτάρηδες και διέταξεν αὐτοὺς νὰ συστήσωσι τοῖς λαβοῦσιν ὄπλα νὰ μὴ μεταχειρίζωνται αὐτά, ἀλλὰ νὰ φυλάξωσι δι' ὠρισμένην εὐκαιρίαν, ὅποτε θὰ ἔδιδεν αὐτὸς τὸ σημεῖον τῆς ἐπιθέσεως.

Οὕτως εἶχεν ἡ κατάστασις, ὅτε περὶ τὰ μέσα Μαρτίου διενεμή-

θησαν εἰς τοὺς μωαμεθανοὺς μουχτάρηδες τῆς πόλεως καὶ τῶν χωρίων ὑπὸ τοῦ στρατολογικοῦ γραφείου ἐγκλειστοὶ ἐνσφράγιστοὶ φάκελοι μὲ τὴν αὐστηρὰν σύστασιν νὰ φυλάττωσι τούτους καλῶς εἰς ἀσφαλὲς μέρος, ἵνα μὴ ἀπολεσθῶσιν ἢ ἀνοιχθῶσι παρὰ εἰς ὠρισμένην ἡμέραν, διότι ἐν ἐναντία περιπτώσει ὁ παραβάτης θὰ ἐτιμωρεῖτο αὐστηρῶς.

Ταῦτα πληροφορηθέντες οἱ ὁμογενεῖς ἤρξαντο ν' ἀνησυχῶσι καὶ σκέπτωνται τί ἄρὰ γε ἐμπεριεῖχον οἱ φάκελοι οὗτοι, ὅποτε μεταδὰς εἰς τὸ διοικητήριον ἐζήτησα ἐξηγήσεις παρὰ τοῦ διοικητοῦ περὶ τῶν φακέλων, δὲν παρέλιπον δὲ ν' ἀναφέρω εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ διανομὴ αὐτῶν εἰς μόνους τοὺς μουσουλμάνους ἀνησύχησε τοὺς Ἕλληνας.

Εἰς ἀπάντησιν ὅμως μοι ἐδηλώθη ὅτι πρόκειται περὶ στρατολογίας κατὰ τὰ νεωστὶ ψηφισθέντα στρατολογικὰ νομοσχέδια καὶ ὅτι ἐτοιμάζονται τοιοῦτοι φάκελοι νὰ διανεμηθῶσι καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας μουχτάρηδες. Ἐν τῷ μεταξύ ἔσπευσα νὰ κτασθῆσω ταῦτα γνωστὰ εἰς τε τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν Ἐφέσου καὶ τὸ ἐν Κυδωνίαις ἐλληνικὸν Προξενεῖον. Ὅντως μετὰ τινὰς ἡμέρας διενεμήθησαν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας μουχτάρηδες ἀνὰ εἰς ἐνσφράγιστος φάκελος μὲ τὰς αὐτὰς ὡς καὶ ἀνωτέρω συστάσεις.

Τῇ 27ῃ **Μαρτίου** ὁ διοικητὴς Κεμερίου **Φουὰτ βέης** μετατίθεται εἰς Ἀδραμύτιον καὶ μετὰ μίαν ἐβδομάδα φθάνει ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ νέος διοικητὴς **Φεχπῆ βέης** πρῶην διοικητὴς Ὀχρίδος, ἐξ ἧς καὶ κατήγετο. Μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ νέου διοικητοῦ δὲν παρήλθον πολλαὶ ἡμέραι καὶ φθάνει ὑποπτὸν τι πρόσωπον, φιλοξενούμενον παρὰ τῷ διοικητῇ, **Φερίτ βέης**. Ὡς δ' ἐπληροφορήθην ἦτο πρῶην ἀρχιαστυνόμος Κωνσταντινουπόλεως. Περὶ τὰς ἀρχὰς Μαΐου ἔφθασαν καὶ ἕτερα δύο ὑποπτα πρόσωπα, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἰς ὠνομάζετο **Μουσαῖ βέης**, ὁ δὲ ἕτερος **Φεράτ βέης**.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας φθάνει καὶ τις πρῶην ὑπάλληλος τῆς Ρεζῆ ἐν Ἀδραμυτίῳ, **Ἰσμαήλ Χακῆ βέης**, ὅστις κατὰ τὸν διωγμὸν διωρίσθη καὶ δήμαρχος Κεμερίου, μετατεθεὶς μετὰ ταῦτα ὑπὸ τὴν αὐτὴν ιδιότητα εἰς Κυδωνίας. Ἄπαντες δ' οὗτοι μετὰ τοῦ διοικητοῦ καὶ διαφόρων ἄλλων προσώπων ἐλάμβανον μυστικὰς συνεντεύξεις.

Τῇ 16 **Μαΐου** κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα ἡμῶν τὸ τουρκικὸν ἀντιτορπιλικὸν «**Πελέγκι Δεριά**», ἀμέσως δ' ὁ διοικητὴς παραλαβὼν

τὸν πρόεδρον τοῦ πταισματοδικείου *Νασμῆ βέην*, τὸν ἀνακριτὴν *Βε-
κῆφ βέην*, τὸν ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς *Σουρεγια ἐφένδην*, τὸν
δήμαρχον *Χιλμῆ*, τὸν πρόεδρον τοῦ κοιτάτου «Ἐνώσεως καὶ Προ-
όδου» *Χ'' Ἀλῆ βέην*, τὸν δημαρχιακὸν ἱατρὸν καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ φι-
λοξενούμενον ὑποπτον πρόσωπον μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀντιτορ-
πιλλικοῦ· πάντες δ' οἱ ἀνωτέρω μετὰ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ λιμενάρ-
χου ἀνῆλθον ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ ἀντιτορπιλικὸν τοῦτο κατόπιν κατέ-
πλευσε καὶ εἰς τοὺς λιμένας Ἀδραμυττίου καὶ Κυδωνιῶν, ὡς δ' εἰ-
κάζεται, ἐπ' αὐτοῦ ἐπέβαινον μέλη τοῦ ναοτουρκικοῦ κοιτάτου, ἅτινα
ἔδιδον τὰς ἀπαιτούμενας ὁδηγίας εἰς τὰς διαφόρους διοικητικὰς ἀρ-
χὰς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀπαισίου αὐτῶν σχεδίου.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν τῶν ἀνωτέρω ἐκ τοῦ ἀντιτορπιλλικοῦ ὁ
Ἀλβανὸς ἀστυνόμος *Οὔσεϊν ἐφένδης* κατὰ διαταγὴν τοῦ καϊμα-
κάμη ἐδήλωσεν εἰς τοὺς ὀπλισθέντας βασιβουζαύκους *Κεμερίου* ὅτι
ᾧφειλον περὶ τὸ μεσονύκτιον παραλαμβάνοντες τὸν ὀπλισμὸν τῶν νὰ
προσέλθωσιν εἰς τὸ δημαρχεῖον.

Κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ὥραν πάντες οἱ προσκληθέντες προσῆλθον
εἰς τὸ δημαρχεῖον, ὅπου ὁ διοικητὴς, παρόντων τοῦ δημάρχου, δη-
μαρχιακοῦ ἱατροῦ, τοῦ *χότζα Σουκροῦ ἐφένδη*, τῶν Τούρκων πα-
ρέδρων καὶ μουχτάρηδων, τῶν ἀρχικομιτατζήδων *Μουσαῖ βέη* καὶ
Φερχτ βέη, ἐδήλωσεν εἰς αὐτοὺς ὅτι κατ' ἐντολὴν τῆς Κυβερνή-
σεως ἐν *Κεμερίῳ* συνιστάτο ἀνταρτικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον ἐν
ᾧρισμένῃ ἡμέρᾳ ᾧφειλε νὰ ἐπιτεθῆ ἑναντίον τῶν Ἑλλήνων
ληηλατῶν, ἀτιμάζον, τρομοκρατοῦν καὶ κακοποιοῦν πάντα ἄπι-
στον καὶ ὅτι ᾧφειλον καὶ αὐτοὶ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἔθνους νὰ
καταταχθῶσιν εἰς τὸ σῶμα τοῦτο. Ἐπὶ τῆς τραπέζης εὐρίσκετο
κοράνιον, ἐφ' οὗ ᾠρκίσθησαν πάντες. Σύναμα δὲ συνέστησαν εἰς ἀθ-
τοὺς ὅτι ᾧφειλον νὰ κρατήσωσιν ἄκραν ἐχεμυθίαν, διότι ἐν ἐναντίᾳ
περιπτώσει, ἐὰν τυχόν τις ἐξ αὐτῶν ἤθελε καταστήσει γνωστὰ εἰς
Ἑλληνά τινα τάνωτέρω, οὗτος θὰ ἐδολοφονεῖτο ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ
ὀργανώσεως.

**Πάντα τάνωτέρω ἔμαθον παρ' αὐτόπιου καὶ αὐτηκόου
Τούρκου.**

Κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἰδὼν τὰς ὑπόπτους κινήσεις τῶν
Τούρκων καὶ τὰς καθ' ὀμίλους μυστικὰς αὐτῶν συνεννοήσεις μετέβην

εἰς Κυδωνίας, ὅπως καταστήσω ταῦτα πάντα γνωστὰ πρὸς τὰ ἐκεῖ κέντρα καὶ ζητήσω ὁδηγίας περὶ τοῦ πρακτέου.

20ῆ Μαΐου. Ἐπιστρέφων ἐκ Κυδωνιῶν ἐπληροφορήθην καθ' ὁδὸν εἰς Γκιουμέσιον ὅτι τὴν νύκτα τῆς 19ης πρὸς τὴν 20ὴν ἐγχώριοι μωαμεθανοὶ τοῦ Πελίτκιοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ μερικοὶ ἐκ τῶν προυχόντων καὶ δὴ προβεδηκότες τὴν ἡλικίαν, παραβιάσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ ἐκ τῶν ὁμογενῶν **Δημ. Δεγρένη**, ἀφοῦ ἐξυλοκόπησαν αὐτόν τε καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ εὐρισκομένους **Κ. Ζαχαράκη** καὶ τὰς γυναῖκας **Γαρουφαλλιὰν** καὶ τὴν κόρην τῆς **Κωνσταντίαν**, ἧς ἀπέσπασαν ὀλόκληρον [τὴν κόμην, ἐλήστευσαν αὐτούς, ἐδεδήλωσαν τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ ἠθέλησαν νὰ ἀτιμάσῃ τὴν μνηστὴν τοῦ **Ζαχαράκη**, ἣτις κατώρθωσε νὰ σωθῇ ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἀνθρωποφάγων τεράτων χάρις εἰς τὴν πολύωρον ἄμυναν αὐτῆς καὶ τὸ ἐπελθὸν φῶς τῆς ἡμέρας.

Τὸ ἐκ προμελέτης τοῦτο ἐγχείρημα ἀποδεικνύει τρανῶς καὶ ἡ προηγηθεῖσα διακοπὴ τῶν τηλεφωνικῶν συρμάτων τοῦ ἐκ τῶν ἐμπόρων κ. **Ἀγγελάρα**, ἅτινα συνέδεον τὸ χωρίον μετὰ τοῦ Κεμερίου, καὶ τὸ **δέσιμον πασῶν τῶν θυρῶν τῶν πλησίον οἰκιῶν, ἵνα μὴ σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν τῶν γοερῶς κραυγαζόντων δυστυχῶν θυμάτων.**

Ἡ ἐκ τῶν νυκτερινῶν τούτων γεγονότων ταραχὴ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου, ὧν οἱ πλεῖστοι τυγχάνουσιν ἄποικοι ἐκ Μοσχονησίων, ἦτο μεγάλη. Πολλοὶ δ' ἐκ τούτων ἤρξαντο φεύγοντες εἰς Μοσχονήσια. Οἱ ἴδιοι ὁμως κακοποιοὶ καταλαβόντες τὰς πέριξ ὁδοὺς συνελάμβανον τοὺς ἀπερχομένους καὶ ἐλήστευον αὐτούς. Ἐκ τούτων ἀναφέρομεν ὀνομαστὶ τοὺς ἐξῆς παθόντας: **Σίμον Γραπειζῆν, Γ. Νταβέλην, Ἀλ. Κατσικογιάννην καὶ Π. Α. Κατσικογιάννην.** Παρὰ τοῦ τελευταίου μάλιστα ἀφῆρσαν καὶ τὸ ἀμάξιον τοῦ ἐν Κυδωνίαις ἱατροῦ κ. **Μ. Τζούγα**, παρ' ᾧ ὑπηρετεῖ.

Ταῦτα πάντα, ὡς ἔγραψα ἀνωτέρω, ἐπληροφορήθην ἐν Γκιουμέσιῳ, ἀμέσως δὲ μετέβην εἰς τὸν τόπον τῶν γεγονότων, ὅτε συναντήσας καθ' ὁδὸν τοὺς ἰδίους παθόντας ἐξηκρίθωσα τὴν ἀλήθειαν τῶν λεχθέντων μοι.

Τούτους παρέλαβον ἐν τῇ ἀμάξῃ μου παρὰ τὰς ἐνστάσεις των, διότι, ὡς μοι εἶπον, οἱ μωαμεθανοὶ ἤγαγον αὐτούς θέροντες μέχρι Καραγατσίου καὶ τοὺς ἠπειλήσαν νὰ μὴ διευθυνθῶσιν εἰς Κεμέριον.

ἀλλ' εἰς Κυδωνίας. Μόλις ἐξεκινήσαμεν συναντῶμεν ἔξωθι τοῦ Πε-
λίτκιοῖ τὸν καίμακάμην Κεμερίου μεθ' ἑτέρου ἀγνώστου εἰς τὰ
μέρη ἡμῶν προσώπου, φέροντος στολὴν κομιτατζή μετὰ βουλγαρι-
κοῦ καλπακίου, εἰς ὃν ἐξέθηκα τάνωτέρω καὶ τῷ προέτεινα νὰ με-
ταδῶμεν ὁμοῦ εἰς Πελίτκιοῖ, διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὴν κατάστασιν.
Ἄλλ' ἐκεῖνος προφασισθεὶς ἐργασίαν εἰς Καραγάτσιον ὑπεσχέθη ὅτι
θὰ διέλθῃ ἐκ Πελίτκιοῖ, ὅπερ ὅμως δὲν ἔπραξεν.

Φθάσας εἰς Κεμέριον μετέβην αὐθωρεὶ παρὰ τῷ ἀρχηγῷ τῆς
αὐτόθι χωροφυλακῆς, ὅπως οἱ συνεπιδᾶται μοι καταθέσωσι τὰ πα-
θήματά των. Ἐκεῖ συνήντησα καὶ δεύτερον ὑποπτον πρόσωπον φέ-
ρον στολὴν ἐντελῶς ὁμοίαν τῆς τοῦ πρώτου. Ἀφοῦ κατέθηκα τὰ γεγο-
νότα, ἠρώτησα τὸν διοικητὴν τῆς χωροφυλακῆς, ἂν θὰ στείλῃ νὰ
συλλάβῃ τοὺς ταραξίας, ἐκεῖνος δ' ἀπήντησεν ὅτι θὰ τοὺς προσκα-
λέσῃ...τηλεφωνικῶς.

Τῇ ἐσπέρᾳ ἐκείνη ἐπληροφορήθην ὅτι ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Ἐφέσου
εὕρισκετο εἰς Φρένελι, ὅπου ἔφθασα καὶ ὅπου μοὶ ὑπεδείχθη νὰ
καταστρώσω ταῦτα εἰς λεπτομερῆ ἔκθεσιν, ὅπερ δὲν ἠδυνήθην νὰ
πράξω ὡς ἐκ τῶν ἐπακολουθησάντων γεγονότων.

Ἐπιστρέψας εἰς Κεμέριον παρετήρησα μέγαν ἀναδρασμὸν παρὰ
τοῖς μουσουλμάνοις, πολλοὶ δὲ δυσάρεστοι φῆμαι ἀπὸ στόματος εἰς
στόμα διαδοθεῖσαι ἐνέσπειραν τὸν πανικὸν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς, οἵτινες
διήρχοντο τὰς ὥρας ἐν ἐπιφυλακῇ καὶ ἀγωνίᾳ, ἥτις ἐπετείνετο
ἐκ τῶν τῇ προτεραίᾳ γενομένων ἐπιθέσεων ἐναντίον τῶν καρα-
κατσαναίων ποιμένων, καθ' ἃς ἐκλάπησαν τοῦ τζέλιγκα **Γ. Γκόγκου**
3,000 πρόβατα καὶ 200 ἵπποι, τοῦ τζέλιγκα **Σπύρου** 2,500 πρό-
βατα καὶ 150 ἵπποι, τοῦ τζέλιγκα **Σιέλιου** 500 πρόβατα καὶ 20
ἵπποι. Ἀφηρέθησαν συγχρόνως παρὰ τῶν ἰδίων καὶ ὅσα ἔφερον χρή-
ματα, ἐφόνευσαν τὸν καρακατσαναῖον **Μπαρμπαθανάσην**, ἀγνοεῖ-
ται δ' ἡ τύχη δύο ἄλλων. Κατὰ τὴν ἐπίθεσιν μία καρακατσαναία
ἀπώλεσε τὸ θρέφος τῆς, ὅπερ τῇ δραστηρίᾳ μου ἐνεργεῖα ἀνευρέθη
μετὰ δύο ἡμέρας. Κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα ἐπετέθησαν ἐναντίον τοῦ
μύλου τοῦ **Ν. Τσακίρη**, ὃν ἔδειραν καὶ μὴ εὐρόντες παρ' αὐτῷ χρή-
ματα διήρπασαν τοὺς καρπούς αὐτοῦ καὶ τὰς ὑπερπεντήκοντα κυψέ-
λας, αὐτοῦ μόλις κατορθώσαντος νὰ σωθῇ τρεφόμενος ἐπὶ τρεῖς
ἡμέρας ἐντὸς θάμνων μερῶν χόρτων. Ἐπίσης κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα

διηρπάγησαν ἐκ τῆς ἐπαύλεως **Εὐαγ. Βαλανιδᾶ** πράγματα ἀξίας 300 λιρῶν καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του **Ἀλεξάνδρου** πράγματα ἀξίας 100 λιρῶν.

21η Μαΐου. — Κατὰ τὴν νύκτα ταύτην βασιβουζοῦκοι περιερχόμενοι τὰς ὁδοὺς Κεμερίου μετ' ἀντίκλειδας ἤνοιγον τὰς οἰκίας ληστεύοντες αὐτάς. Ἐπετέθησαν περὶ τὸ μεσονύκτιον ἔνοπλοι ἐναντίον τῆς οἰκίας τοῦ κ. **N. Μάγου**, καθ' οὗ ἤρξαντο πυροβολοῦντες. Ὁ ῥηθεὶς Μάγος εὗρεθεὶς ἐν νομίμῳ ἀμύνη ἠναγκάσθη νὰ πυροβολήσῃ καὶ ν' ἀπομακρύνῃ τοὺς ἐπιτεθέντας, ἀλλὰ τῇ πρωΐα συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ἐδάρη ἀνηλεῶς.

Ἐλήστευσαν τὴν οἰκίαν τοῦ κ. **Κ. Μπουρπούλη**, ἣν ἠρήμωσαν, ὡς καὶ τὸ κατάστημα **Ἡλ. Πασχάλη**. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπληροφορήθην παρὰ παθόντων, ὅτι ἐκλάπησαν τοῦ **Ἀλέξη Κασάπη** 70 πρόβατα, τοῦ **Ἀπ. Καραμούτσου** 250 πρόβατα, διαφόρων δ' ἄλλων χωρικῶν τὰ ζεύγη καὶ τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ αἱ αἰγες τῶν οἰκιῶν, ἀπὸ δὲ τὸ κατάστημα τοῦ **Εὐστρατ. Ἀνεμωτήσου** ἐκλάπησαν 40 λίραι καὶ διάφορα ἐμπορεύματα, ἀνοιγείσης ὁπῆς ἐκ παρακειμένου τουρκικοῦ καταστήματος. Ταυτοχρόνως ὁμοιοι ῥοπαλοφόρων καὶ ὤπλισμένων περιέτρεχον τὰς ὁδοὺς ἀπειλοῦντες πάντα Ἕλληνα. Ἀντιληφθεὶς ταῦτα ἔσπευσα καὶ συνήντησα αὐτοὺς πρό τινος οἰκίας, εἰς ἣν ἐπειρῶντο νὰ θέσωσι πῦρ, διότι ἐζήτησαν παρὰ τοῦ ἰδιοκτῆτου ἢ ἐν περιστροφῶν ἢ πέντε λίρας. Εἰς παρατήρησίν μου, ὅτι ἐνταῦθα ὑπάρχει Κυβέρνησις, μοὶ ἀπήντησαν ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσι ταύτην. Μετέδην ἀμέσως παρὰ τῷ καϊμακάμῃ καὶ **διεμαρτυρήθην**, ἀλλ' οὗτος ἠρκέσθη νὰ λάβῃ σημειώσεις καὶ οὐδὲν περιπλέον.

Κατόπιν τούτων προσεκάλεσα τὰ κοινοτικά σωματεῖα πρὸς σύσκεψιν, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη νὰ μεταβῶ μεθ' ἐνὸς δημογέροντος εἰς συνάντησιν τοῦ ἀγίου Ἐφέσου εἰς Φρένελι, ὁπόθεν μετὰ σύσκεψιν ἐστάλησαν δύο τηλεγραφήματα, ἐν πρὸς τὰ σεβαστὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐν πρὸς τὸν καϊμακάμῃν Κεμερίου, παρὰ τοῦ ἀγίου Ἐφέσου. Ἐπιστρέφων εἰς Κεμέριον συνήντησα καθ' ὁδὸν τὸν ἐκ τῆς περιφερείας μου ἱερέα **Καραγατσίου Γεννάδιον** μεθ' ἐνὸς ἐκ τῶν προκρίτων, οἵτινες διὰ μελανωτάτων χρωμάτων περιέγραψαν τὸν γενόμενον ἐκπατρισμὸν καὶ τὴν διαρπαγὴν τοῦ χωρίου αὐτῶν συμβᾶσαν αὐθημερόν.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου ἐπληροφορήθην παρ' ὁμογενοῦς ἀμαξηλάτου ὅτι εἰς τὴν γέφυραν Οὐκούφ-κιοπροῦ μᾶς εἶχε στηθῆ ἐνέδρα

ὑπὸ κομιτατζήδων, ἦν ἐπιδεξίως ἀπεφύγομεν φθάσαντες περὶ εἰς Κεμερίον. Ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου διέρρηξαν κατὰ τρόπον παταγώδη τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα τοῦ κ. **Θηραμένους Τουλούμογλου** εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ καϊμακάμη καὶ διήρπασαν ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς ἀστυνομίας πραγματείας ἀξίας ἄνω τῶν 1,200 λιρῶν, ἃς μετέφερον δι' ἄμαξων, μεταξὺ δ' αὐτῶν εἰργάζετο καὶ τὸ κάρρον τῆς δημαρχίας. Ἐπίσης διήρπασαν τὸ κατάστημα τοῦ **Δημ. Κοζατίση** κατὰ τὴν διαρπαγὴν ὃ ἐκ τῶν δημογερόντων κ. **Ἰ. Ζοῦρος**, οὔτινος ἡ οἰκία εἶνε πλησίον τοῦ καταστήματος, εὕρισκόμενος εἰς τὸ παράθυρον εἶδε τὸν καϊμακάμη προσπαθοῦντα δῆθεν ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν διαρπαγὴν, ἀπήντησαν δ' εἰς αὐτὸν οἱ διαρπάζοντες ὅτι «ὁ χιλίαρχος ἔχει εἶδῃσιν» (μπὶν-πασινὴν χαμπαρὴ δάρ). Ἐπειδὴ δὲ ὁ καϊμακάμης τῇ ἐπιούσῃ εἰς σχετικὴν παρατήρησίν μου ὠμολόγησεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν Κεμερίῳ χιλίαρχος, ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ δύο ὑποπτοὶ ἀπετέλουν βαθμοῦχα μέλη τῆς ἀνθελληνικῆς ὀργανώσεως (1). Ἐπίσης οἱ φαυλόβιοι διήρπασαν ἐκ τοῦ ἀρτοποιείου **Θεοδώρου Ψωμᾶ** ἄλευρα, ἐλήστευσαν δὲ τὰς οἰκίας **Κ. Μηλιᾶς** καὶ **Ἀπ. Ρωμελιώτου**. Ἐπὶ πλεόν ἐκλάπησαν ἐκ τῶν στάβλων ἵπποι τοῦ **Θ. Ζερβόγλου** εἰς ἀπόστασιν πέντε βημάτων ἀπὸ τοῦ διοικητηρίου, πρὸ τῆς θύρας δ' αὐτοῦ ἐφύλαττε σκοπός, τοῦ **Ἰ. Ζούρου**, **Κ. Σεβαστοῦ**, **Δ. Βοσιάνη** καὶ **Θεοφάνους Κεραμιδᾶ**. Τοῦ τελευταίου τούτου τοὺς ἵππους ἤρπασαν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ υἱοῦ του, ἐνῶ μετέφερον αὐτοὺς πρὸς τι φρέαρ ἵνα τοὺς ποτίσῃ. Ἀπὸ τινος κηπουροῦ ἤρπασαν τὸν ἵππον, διότι ἠδυνάτει νὰ δώσῃ τὴν ζητουμένην ἀπὸ τινος μπουκοτατζῆν λίραν, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ἡ χήρα **Τζαννῆ** ἔχασεν ἀγελάδας καὶ μόσχους περὶ τοὺς δέκα.

22α Μαΐου.— Μαθόντες ταῦτα μετέβημεν τῇ πρωΐᾳ μετὰ τῶν μελῶν τῶν κοινοτικῶν σωματείων εἰς τὸν καϊμακάμη καὶ κατηγγείλαμεν τὰς εἰρημένους βιαιότητας. Ἄλλ' οὗτος κατὰ τὸ σύνηθες ἠρκέσθη νὰ λάβῃ σημειώσεις περὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν λεγομένων καὶ νὰ δώσῃ ὑποσχέσεις ἀσαφεῖς καὶ ἀορίστους.

Μὴ ἀρκεσθέντες εἰς ταῦτα ἐτηλεγραφήσαμεν εἰς τὰ σεβαστὰ Πατριαρχεῖα ὡς καὶ εἰς τὸν πρωθυπουργόν. Αὐθημερόν Τουρκοὶ πρόκριτοι περιερχόμενοι τὰ ὁδοὺς προέτρεπον εἰς μετανάστευσιν τοὺς

(1) Ὡς ἐπληροφορήθην, τὸν βαθμὸν τοῦ χιλίαρχου ἔφερον ὁ Μουσαῦ βέης.

Ἕλληνας. Συγχρόνως ἐπληροφορήθη ὅτι οἱ κάτοικοι Δερέκιοι ὑπὸ ἐφίππων ὀθωμανῶν ὀδηγούμενοι μετεφέροντο εἰς τὴν παραλίαν. Ἐσπευσα νὰ τοὺς ἀναχαιτίσω, ἀλλ' ὁ ἡγούμενος τῆς ἐφίππου συνοδείας μοι εἶπεν ὅτι **εἶχε διαταγὴν παρὰ τοῦ καϊμακάκη νὰ μεταφέρῃ αὐτοὺς μέχρι τῆς παραλίας καὶ ὅτι πρὸς παράδοσιν αὐτῶν ἐχρειάζετο νεωτέρα διαταγή.** Τὴν σχετικὴν ἄδειαν μὴ ἀναμείνας παρέλαβον αὐτοὺς καὶ τοὺς ὠδήγησα εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου **Μαχμούτ Χ' Χασάν** ἤρπασεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἱερέως ἀργυρᾶν τινὰ εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος, εἰ καὶ κατήγγειλα δὲ τοῦτον πρὸς τὸν καϊμακάκη, οὗτος εἰς οὐδὲν διάδημα προέβη.

Καθ' ἣν στιγμὴν παρελάμβανον τοὺς κατοίκους Δερέκιοι ἀντελήφθη ὅτι ὁ δήμαρχος **Χιλμῆ** καὶ τινὰ μέλη τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου διένειμαν εἰς τοὺς ἀναχωροῦντας χαρτῖα ἐσφραγισμένα, ἅτινα συνίστων νὰ ἐπίδεικνύωσιν αὐτὰ εἰς τοὺς κακοποιούς πρὸς σωτηρίαν ἀπὸ τῆς ληστεύσεως. Ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐκ χωρικῶν τοῦ χωρίου Δαγλίδαινα ἔμαθον ὅτι τὸ χωρίον αὐτῶν ὑπέστη ἐπίθεσιν, αἱ οἰκίαι διηρπάγησαν, ἐτραυματίσθησαν δ' ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν ὁ **Π. Μητροπολίτης** καὶ ὁ ἐβδομηκοντούτης γέρων **Ν. Τσομπάνης**, ἐφονεύθη δ' ἐντὸς τοῦ ἐλαιοκτήματος αὐτοῦ ὁ **Στέλλος Γιαπιτζῆς** καὶ ἔνεκα τούτων κατέφυγον εἰς τὴν παραλίαν. Εἰς τὴν σκάλαν Κεμερίου ἔδειραν καὶ ἐλήστευσαν τὸν κηπουρὸν **Κλεάνθη Καβέτσον** εἰς ἀπόστασιν δεκαπέντε βημάτων ἀπὸ τοῦ ἀστυνομικοῦ σταθμοῦ. Καὶ εἰς σχετικὴν μου παρατήρησιν ὁ δεκανεὺς τοῦ σταθμοῦ μοι εἶπεν ὅτι μόλις εἶχε κατακλιθῆ καὶ δὲν ἔλαβε γνῶσιν τοῦ καταγγελλομένου ἐκτροπού. Τὰ αὐτὰ ἔπαθον καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Τσουρούκ καταφυγόντες εἰς Ἄκ-Τσαϊ.

23ῃ Μαΐου. Συνελήφθη ἐν μέσῃ ἀγορᾷ Κεμερίου ὑπὸ τῶν βασιβουζούκων ὁ ἱερεὺς Καραγατσίου Γεννάδιος κατηγορούμενος ὅτι συνέλεγε χρήματα ὑπὲρ τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου. Οἱ αὐτοὶ ταραξίαι ἀναφανδὸν παρεκίνουν τὸν λαὸν εἰς μετανάστευσιν θέτοντες προθεσμίαν μέχρι τῆς 8ης ὥρας τσερκιστί. Φοβηθέντες οἱ ὁμογενεῖς ἤρξαντο ἐκποιοῦντες τὰ ἐμπορεύματα αὐτῶν εἰς εὐτελεστάτας τιμὰς. Οὕτως ὁ ἐκ τῶν προκρίτων κ. **Ἄντ. Κινδιλῆς** ἐπώλησε τὰς πραγματείας του ἀξίας ἄνω τῶν 2.300 λιρῶν εἰς τὸν ἐκ τῶν δημοτικῶν συμβούλων καὶ πρόεδρον τοῦ νεοτουρκικοῦ κομιτάτου **Χ' Ἀλῆ βέην**

ἀντὶ 380 λιρῶν μόνον, καὶ ἐκ τούτων ἔλαβε μόνον 50, τὰς δὲ λοιπὰς εἰς γραμμάτια. Ἐπίσης ὁ **M. Καζάζης** ἐπώλησε πραγματείας ἀξίας ἄνω τῶν 800 λιρῶν ἀντὶ 120 λιρῶν εἰς τὸν **Χαφούζ Ρεσάτ** πρωτεργάτην τοῦ μποῦκοτάζ. Ἐπίσης καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς παρεχώρησαν τὰ καταστήματά των εἰς διαφόρους μωαμεθανοὺς εἰς εὐτελεστάτας τιμὰς. Αἱ ζημίαι εἶνε μεγάλαι· ἔλαια ἀξίας 60—70 γρ. τὸ λαγῆγιον ἐπωλήθησαν μόνον πρὸς 15—20 γρ. Αἱ δὲ βικαιοπραγίαι δὲν ἦσαν ὀλιγώτεραι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σκάλας· συνέλαβον τὸν υἱὸν τοῦ Σάββα Γραπετζῆ μεταβαίνοντα ἐφ' ἀμάξης μετ' ἄλλων ὀθωμανῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ δημαρχιακὸς ἰατρός, καὶ τὸν ἐλήστευσαν παραλαβόντες καὶ τινα κοσμήματα τῆς γυναικὸς του.

Κατόπιν πάντων τούτων ἐδηλώθη μοι παρὰ τοῦ ἰδίου καϊμακάμη προφορικῶς, ὅτι συνεστάθη ἐπιτροπὴ πρὸς καταγραφὴν τῶν ἐπίπλων τῶν ἐκδιωχθέντων καὶ ὅτι διωρίσθην μέλος αὐτῆς. Κατεγράψαμεν μερικὰς οἰκίας. Ἀλλὰ τῇ ἐπομένῃ, ὅτε μοι ἐκόμισαν τὸ διοριστήριον ἔγγραφον, εἶδον ἀναφερόμενον ἐν αὐτῷ ὅτι «οἱ πολῖται ἐκπατρίζονται οἰκεία βουλήσει» καὶ διὰ τοῦτο ἐθεώρησα ἐπιβεβλημένον νὰ μὴ συμμετάσχω πλέον τῶν ἐργασιῶν τῆς εἰρημένης ἐπιτροπείας.

24η Μαΐου.—Ἡ αὐτὴ κατάστασις, τρομοκρατία κτλ. καὶ προτροπαὶ πρὸς μετανάστευσιν, ἕως ὅτου ἐξεκενώθη ἡ πόλις.

Τῇ προτεραίᾳ ἀργὰ ἦλθεν ὁ **μουτσαρίφης Καρασῆ** (Βαλίκεσερ), πρὸς ὃν ἔσπευσα παραπονούμενος. **Καὶ αὐτὸς ἐφάνη ἀφειδῆς μόνον εἰς ὑποσχέσεις.** Τῇ πρώτᾳ ζητήσας ἔλαβον στρατιώτας, ὅπως μεταδῶ εἰς Σκάλαν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ καταπείσω τοὺς ἐν τῇ Σκάλα πρὸς ἐπιστροφὴν, οὓς ἐμιμήθησαν ἤδη καὶ οἱ κάτοικοι Δερέκιοι.

25η Μαΐου.—Μείνας μόνος μετ' ὀλίγων ἠτοιμάσθην πρὸς ἀναχώρησιν παραλαβὼν τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ τὰ ἀρχεῖα· τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην μεταδὰς ἀνεκοίνωσα εἰς τὸν καϊμακάμη, ὅστις μὲ ἐδέχθη τῶρα φιλοφρονέστατα προσενεγκῶν μοι καὶ καφέν, μετ' ὀλίγον δὲ ἦλθε καὶ ὁ **μουτσαρίφης**, ὅστις μοι εἶπε ξηρῶς ὅτι δὲν ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσωμεν· μὲ ἠρώτησε δὲ εἰς τίνα θὰ παραδώσω τὰς κλεῖδας τῆς ἐκκλησίας. Ἀπαντήσας ὅτι αἱ ἐκκλησίαι καὶ τὰ σχολεῖα ἀνήκουσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ εἰς αὐτὰ θὰ παραδώσω τὰς κλεῖδας ἀνεχώρησα μετὰ τῆς οἰκογενείας μου εἰς Σκάλαν. Ἐκεῖ ὁ λιμενάρχης

προσῆγαγέ μοι πρὸς ὑπογραφὴν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἐδήλου, ὡς μοι ἔλεγεν, ὅτι ἐφθάσαμεν εἰς τὴν παραλίαν· τὸ ἔγγραφον ὁμως, ὡς ἐπληροφορήθην, ἔλεγεν, ὅτι *ἐκπατριζόμεθα οἰκειοθελῶς ἠρνήθην νὰ ὑπογράψω, τὸ αὐτὸ δὲ συνέστησα καὶ εἰς τὸν λαόν.*

Εἰς τὴν παραλίαν ὑπέστημεν τὰ πάνδεινα, βασανιζόμενοι ὑπὸ τῆς πείνης καὶ ἐνοχλούμενοι ὑπὸ συνεχοῦς ῥαγδαιοτάτης βροχῆς. Ἐκεῖθεν διῆλθον καὶ πάλιν πολλοὶ κομιτατζήδες διευθυνόμενοι πρὸς τὰς Κυδωνίας, οὓς πλησιάσας βουλγαρόφωνος κάτοικος Κεμερίου ὠμίλησε βουλγαριστί, εἰς ἐρώτησίν μου ὃ εἶπεν ὅτι *ἡμεῖς ἀπήντησαν ὅτι πρέπει νὰ φύγωμεν.*

28η Μαΐου. — Ὅτε ἐπληροφορήθην ὅτι αἱ νεάνιδες τοῦ ἐκ Καραγατσίου E. M., Δ. ἐτῶν 20 καὶ A. ἐτῶν 16 πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν εὐρίσκονται εἰς Κεμέριον ἐξαναγκαζόμεναι εἰς ἐξισλαμισμὸν καὶ ὅτι ἡ μία ἐξ αὐτῶν ἐδιάσθη, ἀψηφήσας πάντα κίνδυνον ἀνῆλθον ἀμέσως εἰς Κεμέριον ζητήσας παρὰ τοῦ καϊμακάμη τὴν παράδοσιν αὐτῶν εἰς ἐμέ. Οὗτος προέβαλε διαφόρους προφάσεις καὶ πρὸ τῆς ἐπιμονῆς μου μὲ ἀφήκε καὶ ἔφυγεν. Αἱ νεάνιδες εὐρίσκοντο παρὰ τινὶ **Χότζα Σουκροῦ** βιαζόμεναι εἰς ἐξισλαμισμὸν.

29η Μαΐου. — Ἀνῆλθον καὶ πάλιν εἰς Κεμέριον καὶ ἐζήτησα παρὰ τοῦ καϊμακάμη τὰ κοράσια· μοι ὑπεσχέθη ὅτι θὰ τηλεγραφήσῃ εἰς Βαλίκεσερ ζητῶν ὁδηγίας. Ἀναχωρήσας μετ' ὀλίγον μετέβην καὶ πάλιν καὶ ἐζήτησα νὰ ἴδω αὐτάς· ἀλλὰ μοι ἐδηλώθη ὅτι τοῦτο ἦτο ἀδύνατον, ἅτε τῆς μεγαλυτέρας δηλωσάσης ὅτι θὰ ἠσπάζετο τὸν μωαμεθανισμὸν. Πρὸ τῆς ἐπιμονῆς μου ὁμως ὁ καιμακάμης διέταξε νὰ ὁδηγήσωσιν αὐτάς εἰς τὸ διοικητήριον ἐνώπιόν μου, ὅπερ καὶ ἐγένετο, παρουσιασθείσης τῆς Δ. μὲ τουρκικὸν φερετζέν. Εἰς ἐρώτησίν μου ὁμως, ἂν ἐδήλωσεν ἀλλαξοπιστίαν, εἰς ἀπάντησιν *ἐξέσχισε πρὸ τοῦ καϊμακάμη τὸν φερετζέν διαμαρτυρομένη.*

Περὶ τὴν ἐσπέραν ὁ καϊμακάμης μετὰ τοῦ νεωστὶ διορισθέντος ὡς δημάρχου **Ἰσμαήλ Χακῆ Βέη** κατ' ἀνωτέραν, ὡς μοι εἶπον, διαταγὴν μετέδθησαν μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου ἐδήλωσαν εἰς τοὺς ἐκδιωχθέντας νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἐστίας των, διότι τῶν ἀπερχομένων θὰ δημεύωνται αἱ περιουσίαι. Μερικοὶ πεισθέντες ὡς καὶ μερικοὶ ἐπιδάντες ἤδη τοῦ ἀτμοπλοίου «Τζαφέρ», ὧντινων ὁμως ὁ προπληρωθεὶς ναῦλος κατεκρατήθη ὑπὸ τοῦ πράκτορος τοῦ ἀτμοπλοίου Χατζῆ Ἀλῆ ἐφένδη προέδρου τοῦ κομιτάτου «Ἐνώσεως καὶ

Προόδου», ἐπεστρέψαμεν εἰς Κεμέριον, ὁπόθεν καὶ παρέλαβον τὰς δύο νεάνιδας ὑπογράψας ἑγγραφον παραλαβῆς.

Τὴν νύκτα ταύτην, ἦτοι μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἡμῶν εἰς Κεμέριον, ὁ ἐνοικιαστὴς τοῦ χανίου Μουσταφᾶ Ἀγᾶ Χατζῆ Ἀμέτ ἐφένδης λεηλατήσας πρῶτον τὴν ἐν τῷ χανίῳ του εὑρισκομένην ἀποθήκην τοῦ ἐκ Κυδωνιῶν **Π. Κατσαντώνη** ἔθηκε πῦρ εἰς αὐτήν· τῇ πρωΐᾳ δὲ ἠθέλησε νὰ ἐνοχοποιήσῃ τοὺς ὁμογενεῖς.

30ῆ Μαΐου.— Οἱ ὁμογενεῖς κατὰ σύστασίν μου συνεκεντρώθησαν μετὰ τῶν γυναικοπαίδων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, διότι, ὡς ἐπληροφορήθην ἐξωδίως, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην θὰ ἤρχετο ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Ταλαὰτ βέης. Ἐξήλθον μετὰ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συναθροισθέντων εἰς ὀλίγην ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπόστασιν, ἀλλὰ τότε ἐπιφαίνεται ὁ ἀρχιαστυνόμος ὑβρίζων καὶ ἀπειλῶν, ἀποκαλέσας δέ με προδότην (χαΐν) μὲ ἔσυρε διὰ τῆς βίας εἰς τὸ διοικητήριον.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ καϊμακάμης πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ ἀρχιαστυνόμου μοὶ εἶπεν ὅτι ἔστειλεν αὐτὸν ἐκεῖνος ἵνα μὲ καλέσῃ, ὅπως παραστῶ ἐπισήμως εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Ταλαὰτ ὡς ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος καὶ μέλος τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀπήντησα εἰς αὐτὸν ὅτι, ἐὰν μὲ ἀνεγνώριζεν ὡς τοιοῦτον, ὤφειλε νὰ μοὶ μηνύσῃ τοῦτο ἐπισήμως καὶ ὄχι νὰ στείλῃ τὸν ἀρχιαστυνόμον ἵνα μὲ σύρῃ διὰ τῆς βίας, καὶ ὅτι τὸ τοιοῦτον ἐπιβαρύνει περισσότερον τὴν θέσιν του· ὤφειλε δὲ νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα αὐτόχθονες, διότι ἐγεννήθημεν καὶ ἀνετράφημεν εἰς τὰ μέρη ταῦτα καὶ δὲν ἡμεῖθα ὡς αὐτὸς πρόσφυγες (σίζ μπιζέ ζόρναν ματζιρ ἐτμεγιέ ἰστιόσουρνοϋζ, ἰλάκιμ μπιζ γερλήϊς σεὶν κιπὴ ματζιρ γκελμεμίσηκ μπουραγιᾶ) καὶ ἐνδιαφερόμεθα πολὺ περισσότερον αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Θεωρήσας τὸ ἀξίωμα μου προσβεβλημένον παρὰ τὰς παρακλήσεις τοῦ καϊμακάμη δὲν μετέσχον τῆς ὑποδοχῆς. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ ὑπουργοῦ μετέβην εἰς τὴν αἴθουσαν μετὰ δύο ὁμογενῶν παρέδρων εὐχηθεὶς τὸ «ὡς εὖ παρέστη». Μετ' ὀλίγον μὲ ἠρώτησεν ἑλληνιστί: «**Τί χαμπάρια; πῶς περνᾶτε σεῖς ἐδῶ;**». **Τῷ ἀπήντησα αὐτολεξεὶ: «Κανὰ ψυχρὰ δόξα τῷ Θεῷ, πασᾶ μου». Εἰς ἄλλην ἐρώτησιν αὐτοῦ «διατί φεύγουσιν οἱ χριστιανοί;» ἀπήντησα: «διατί νὰ μὴ φύγωσιν, ἀφοῦ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδυνήθη ἢ μᾶλλον δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς προστατεύσῃ;». Τότε διηγήθην αὐτῷ ἅπαντα τὰ διατρέξαντα λεπτομερῶς ἐγχειρίσας καὶ κατάλογον**

τῶν ὀνομάτων τῶν πρωταιτίων. Διέταξε δ' ἐνώπιόν μου τὸν καϊμακάμην νὰ ἐξετάσῃ καὶ τιμωρήσῃ τὸν ὀρχιαστινόμον ὡς καὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν καταγγελλομένων εἰς Κων)πολιν· τοὺς δὲ ἀπαγωγεῖς τῶν μαρτύρων νεανίδων συνέλαβε καὶ κατεδίκασεν εἰς δεκαπενταετῆ φυλάκισιν (1). Ἐπίσης συνέστησεν εἰς τὸν καϊμακάμην νὰ μισθοδοτῶμαι ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ὅπερ ἐγὼ ἀπέκρουσα. Ἀφοῦ δὲ μοι ἔδωκε **πολλὰς πολλὰς ὑποσχέσεις** καὶ συνέστησε, μεταδὰς μετ' ἐμοῦ εἰς Σκάλαν, τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τῶν ὑπολοίπων Ἑλλήνων, συνέστησέ μοι ἐν τέλει νὰ τηλεγραφήσω εἰς τὰ Πατριαρχεῖα περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς τάξεως. Τοῦτο ὑπεσχέθη ὅτι θὰ πράξω, ὅταν ἴδω τὰ ποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ.

Χαρακτηριστικὸν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ εἶνε καὶ τὸ ἐξῆς: Ἐνῶ ὁ ὑπουργὸς οὗτος περιώδευε πρὸς κατάπαυσιν δῆθεν τῶν διωγμῶν, οὔτε κἂν μίαν λέξιν ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς πρὸ τοῦ διοικητηρίου συναθροισθέντας Μωαμεθανοὺς περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀφίξεώς του· ἀλλ' ἐκ τοῦ διοικητηρίου μεταδὰς εἰς τὸ δημαρχεῖον καὶ προσκαλέσας εἰς ἰδιαιτέραν συνέντευξιν τὰ ὄργανά του, δούς δὲ τὰς ἀπαιτουμένας ὁδηγίας πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ διωγμοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Κυδωνίας (2).

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἀπάντων τῶν ὁμογενῶν ἐκ τῆς παραλίας τῇ 1ῃ Ἰουνίου οἱ κάτοικοι Δερέκιοι μετέβησαν εἰς τὰς ἐστίας των, ἀλλὰ καταστάσης ἀδυνάτου τῆς παραμονῆς των ἤλθον καὶ πάλιν εἰς Κεμέριον. Ὡς δὲ μ' ἐβεβαίωσεν ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ κάτοικοι, ἡ ἐκκλησία ἐλεηλατήθη, αἱ ἱεραὶ εἰκόνες περιυβρίσθησαν, τὰ ἱερά βιβλία κατεστράφησαν, ὁ Ἐστυρωμένος κατεκερματίσθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰς τι ἀποχωρητήριον. Ἐκ τῶν 750 οἰκογενειῶν Κεμερίου καὶ Δερέκιοι μόνον πεντήκοντα οἰκογένειαι ἐκ Κεμερίου καὶ πεντήκοντα ἐκ Δερέκιοι ἔμειναν, αἵτινες ὑποφέρουσι τὰ πάνδεινα μαστιζόμεναι ὑπὸ τῆς πείνης, διότι ἡ Κυβέρνησις, ἐνῶ ἐφ' ἐνὸς δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀναχώρησίν των, ἀφ' ἑτέρου δὲν προστατεύει αὐτὰς νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῶν.

Κέντρον τῶν διωγμῶν τῶν περιφερειῶν Κεμερίου, Ἀδραμυττίου

(1) Ἐκ Κεμερίου μετὰ τὸν Ταλαὰτ διῆλθε καὶ ὁ πολὺς Ἐμβέρ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν συνοδευόμενος ὑπὸ πολλῶν ἀξιωματικῶν Τούρκων καὶ Γερμανῶν.

(2) Ὁ ὑπουργός, ὡς συνήθως, ἐψεύσθη, διότι οἱ δῆθεν καταδικασθέντες ὑπ' αὐτοῦ οὔτε κἂν ἠνωχλήθησαν.

καὶ Κυδωνιῶν ἦτο τὸ Κεμέριον. Διότι δύο ἡμέρας πρὸ τῶν διωγμῶν ὁ καϊμακάμης Ἀδραμυττίου ἐλθὼν εἰς Κεμέριον συνενοήθη μετὰ τοῦ καϊμακάμη Κεμερίου, ὅστις τῇ 20ῇ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ταγματάρχου κομιτατζῆ **Μουσᾶ βέη** ἤλθεν εἰς Καραγάτσιον, ὅπου ἤλθε καὶ ὁ καϊμακάμης Κυδωνιῶν καὶ συνεσκέφθησαν ἐν τῷ τζαμίῳ μετὰ τινῶν Τούρκων προυχόντων.

Μόλις οὗτοι ἔφυγον ἐκ Καραγατσίου ἀμέσως οἱ ἐντόπιοι ὀθωμανοὶ ἤρχισαν νὰ κακομεταχειρίζονται τοὺς ὁμογενεῖς, οἱ δὲ προύχοντες τῶν Τούρκων ἐμήνυσαν εἰς τὸν μουχτάρην **Ἰγνάτιον Γαϊτᾶνον** καὶ τὴν δημογεροντίαν ὅτι ὀφείλουσι νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ χωρίον των, διότι ἤλθον κομιτατζῆδες καὶ δὲν ἐγγυῶνται περὶ τῆς ζωῆς των. Οὕτως οἱ κάτοικοι ἐξαναγκασθέντες καὶ ἐκ τῆς παρουσίας τῶν κομιτατζῆδων ἐγκατέλιπον τὸ χωρίον των. Φθάσαντας ὁμοῦ εἰς Γκιουμέτσιον ὁ μουδέρης τοῦ χωρίου τούτου ἠμπόδισε νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν δρόμον των εἰς Κυδωνίας. Κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν, ὅποτε κατῆλθον ἀπὸ διαφόρων πέριξ τουρκικῶν χωρίων βασιδουζοῦκοι, ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς ἢ μᾶλλον ἐξηνάγκασε νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ Γκιουμέτσιον μετὰ τῶν ἐντοπίων

Καθ' ὁδὸν οἱ ταλαίπωροι οὗτοι ὑπέστησαν πλείστας ὄσας κακώσεις καὶ ληστεύσεις:

Τὸν ἐκ τῶν προκρίτων καὶ μουχτάρην κ. **Ι. Γαϊτᾶνον** συνέλαβον καὶ μετέφερον εἰς χαράδραν τινὰ διὰ νὰ τὸν σφάξωσι. Βλέπουσα τοῦτο ἡ σύζυγός του ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ εἰς τοὺς βασιδουζοῦκους τὰ φλωρία καὶ τὰ κοσμήματά της, ἀξίας περὶ τὰς 200 λίρας Τουρκίας, ὅποτε τῷ ἐχάρισαν τὴν ζωὴν. Προσέτι ἑτέρα ὁμάς βασιδουζοῦκων, ἔχουσα ἀρχηγὸν τὸν **Τσερκὲς Γιουσούφ Δεβετζῆν**, ἤρπασεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν γονέων των παρ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν αὐτῶν τὰς προαναφερθείσας ἐκ Καραγατσίου δυστυχεῖς καὶ μάρτυρας νεάνιδας.

4ῃ Ἰουνίου. — Λίαν πρωτὶ ἔμαθον παρὰ τινος Τούρκου ὅτι βασιδουζοῦκοί τινες ἐσκόπουν νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῆς οἰκίας μου καὶ ν' ἀπαγάγωσιν ἐκ δευτέρου τὰς δύο διασωθείσας ἀτυχεῖς νεάνιδας, φιλοξενουμένας ὑπ' ἐμοῦ. Τοῦτο πληροφορηθεὶς ἀμέσως ἐπέβην ἀμάξης παραλαβὼν τὰς νεάνιδας καὶ μετημφισμένοι ἀνεχωρήσαμεν εἰς Κυδωνίας, ὅπου φθάσας παρέδωκα αὐτὰς εἰς τὸ ἐλληνικὸν Προξενεῖον, τὸ ὁποῖον διηύθυνεν ὁ ῥέκτης καὶ κατὰ πάντα ἄξιός πρόξενος

κ. **Νικόλαος Τσερέπης**, ὅστις κατὰ τὴν μαρτυρικὴν ἐκείνην ἐποχὴν ἐπεδείξατο δραστηριότητα καὶ αὐταπάρνησιν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ἐκεῖθεν ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ προξένου εἰς Μυτιλήνην. Ἐνταῦθα παρουσιασθεῖσαι διεξετραγῶδησαν τὰ δεινοπαθήματά των εἰς τὸν ἐν Μυτιλήνῃ τότε εὕρισκόμενον ὑπουργὸν τῶν Ἑσωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. **Ἐμμ. Ρέπουλην**.

Ἐκ Κυδωνιῶν, ἀφοῦ ἀπέστειλα λεπτομερῆ ἐκθεσιν τῶν γεγονότων πρὸς τὴν Α. Σ. τὸν ἅγιον Ἐφέσου κ. **Ἰωαννίμ**, ἐπέστρεψα διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς ἀμερικανικῆς ἐταιρείας «Μοντάνα» εἰς Κεμερίον συνταξιδεύων μετὰ τοῦ Ἄγγλου ἀνταποκριτοῦ τῶν «Τάϊμς» κ. **Φέρμαν**, πρὸς ὃν ἐξέθηκα λεπτομερῶς τὰ γενόμενα ἐν τῇ περιφερείᾳ Κεμερίου. Οὗτος μετὰ διαφέροντος ἤκουσε ταῦτα πάντα. Ὅτε δ' ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἀποδάρθραν Κεμερίου οὐ μόνον δὲν ἐπετράπη ἡμῖν ἡ ἐξοδος, ἀλλ' οὐδὲ λέμβος ἀπεστάλη πρὸς ἡμᾶς. Τότε ὁ πλοίαρχος κ. **Ἰωάν. Πάξος**, ὅστις ὁμολογουμένως πολλὰς ὑπηρεσίας προσέφερε κατὰ τοὺς διωγμοὺς εἰς τοὺς ὁμογενεῖς, ἠναγκάσθη νὰ ἐξέλθῃ, ἵνα πληροφορηθῇ αὐτοπροσώπως τὰ τῆς στάσεως τῶν ἐν τῇ ἀποδάρθρᾳ εὕρισκόμενων κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων. Ὁ πλοίαρχος συναντήσας τὸν λιμενάρχην συνέστησεν εἰς αὐτὸν νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἐξοδος εἰς ἐμέ καθὼς καὶ εἰς τὸν συνοδεύοντά με Ἄγγλον δημοσιογράφον. Ὁ λιμενάρχης εἰς ἀπάντησιν ἐδήλωσεν ὅτι, «καίτοι ἔχω ῥητὴν ἐντολὴν νὰ μὴ δεχθῶ τὸν ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον, ἐν τούτοις θὰ ζητήσω τηλεφωνικῶς ὁδηγίας». Πράγματι ζητήσας ὁδηγίας παρὰ τοῦ καϊμακάμη ἔλαβε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν: «Ἰγγλιζαν μητροπολίτ βεκηλή τζεντέμ πουτζαϊνὰ γκιτσινλέρ», ἤτοι «ὁ ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου μετὰ τοῦ Ἄγγλου νὰ ὑπάγουν σιδὸν διάβολον»!

Ταῦτα πληροφορηθεὶς παρὰ τοῦ πλοίαρχου ὁ κ. **Φέρμαν** ἐγένετο ἀλλόφρων ἐκ τοῦ θυμοῦ καὶ ἤρξατο ὑβρίζων τοὺς Τούρκους καὶ ἀποκαλῶν αὐτοὺς βαρβάρους καὶ τρελλοὺς· συνάμα δ' ἐζήτηι, ὅπως ἡ λέμβος τοῦ ἀτμοπλοίου ἀποβιδάσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ξηράν. Πεισθεὶς ὅμως εἰς τὰς συστάσεις μου, ὅτι καθόλου ἀπίθανον νὰ κακοποιηθῶμεν ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ τρελλῶν τούτων Τούρκων, ὡς τοὺς ἀπεκάλεσεν, ἐπεστρέψαμεν εἰς Κυδωνίας, ὁπότε ὁ μὲν κ. **Φέρμαν** ἀπέστειλε δύο μακροσκελέστατα τηλεγραφήματα εἰς τὴν ἐγκριτον αὐτοῦ ἐφημερίδα, ἐγὼ δ' ἀπέστειλα καὶ δευτέραν ἐκθεσιν εἰς τὸν ἅγιον Ἐφέσου.

Ἡ κατάσταση τῶν ἐναπομεινάντων ὁμογενῶν Κεμερίου καὶ Δερέκιοι κατέστη λίαν ἀπελπιστική, ὡς τοῦτο ἐπληροφορήθη ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἐν Κεμερίῳ συναδέλφου μου, ἣν καὶ παραθέτω ἐνταῦθα αὐτολεξεῖ :

Ἐγαπητὲ συνάδελφε

. . . Ἡ κατάσταση σχεδὸν εἶνε ἡ ἴδια· ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς σου κάθε λίγο γίνονται ληστεῖαι εἰς τὰς οἰκίας τῶν ὁμογενῶν· αἱ θύραι εἶνε κλεισταὶ μὲ τὴν σφραγίδα, ἀλλ' εὐρίσκουσι τρόπον καὶ τὰς λεηλατοῦσιν. Ἀπὸ τὴν Παρασκευὴν ἢ Κυβέρνησις ἤρχισε ν' ἀνοίγη τὰς οἰκίας καὶ μεταφέρῃ τὰ ἐπιπλα καὶ ὅλα τὰ εὐρισκόμενα ἐν αὐταῖς καὶ νὰ τὰ ἐναποθηκεύῃ εἰς ἀποθήκην ὅπως τὰ πωλήσῃ. Εἰς τὰς οἰκίας τοῦ Ὀμήρου, Μέγα, Τζανίδαϊνας καὶ λοιπῶν — ποῦ νὰ τὰς ἀριθμῇ κανεῖς; — ἐγκαθιστοῦν ἐκ τῶν Μυτιληναίων καὶ ἄλλων Τούρκων προσφύγων. Ἡ κατάσταση κατήντησεν ἀφόρητος· εἰς τὴν ἐργασίαν πηγαίνουν μὲ φόβον τὴν οἰκίαν τοῦ Α. Κινδιλῆ τὴν ἐκένωσαν καὶ τὴν ἔκαμον νοσοκομεῖον στρατιωτικὸν καὶ τόσα ἄλλα... Ἐσχάτως δὲ καὶ ὅσα καταστήματα ἐπώλησαν οἱ ἰδικοὶ μας εἰς τοὺς ἀδελφοὺς (!) ἢ μὲ χρεωστικὸν ἢ ἄνευ τὰ ἔκλεισε πάλιν ἡ Κυβέρνησις θεωροῦσα τὰς πωλήσεις ταύτας ἀκύρους, θὰ τὰ πωλήσῃ δὲ ἀργότερον πρὸς ὄφελός της. Τοὺς δὲ Δερεκιογλοῦδες ὁ καϊμακάμης τοὺς ἔστειλε διὰ τῆς βίας καὶ μὲ δαρμούς εἰς τὸ χωρίον των, καθὼς καὶ τὸν ἱερέα των Πολύευκτον. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ ἐκ τῶν προυχόντων Τούρκων Ἀλῆ Ὀσμὰν ἀγάς τοὺς ἐξηνάγκασε διὰ τῆς βίας καὶ μετ' ὄπλου κατὰ τὰς ὁμολογίας τοῦ ἱερέως καὶ τῶν χωρικῶν νὰ ὑπογράψουν ἔγγραφον, ὅτι τὸν ναὸν καὶ τὰς εἰκόνας δὲν τὰς ἐξύβρισαν οἱ Τούρκοι χωριανοὶ οὐδὲ τὰς οἰκίας καὶ τὰ ἐργαστήριά των ἐληλάτησαν. Χωριστὰ δὲ ἀπὸ ἕνα ἕκαστον ἐλάμβανον ὑπογραφὴν. Τὸν Ἐσταυρωμένον τὸν εὗρον ἐντὸς ἀποπάτου εἰς τὴν οἰκίαν χριστιανοῦ, τὸν δὲ ναὸν κατέσκαψαν εἰς διάφορα μέρη.

Ἐν Κεμερίῳ τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1914.

Ταῦτα καὶ κατασπαζόμενος ὑμᾶς ἀδελφικῶς

διατελῶ μετ' ἀγάπης

† Οἰκονόμος Παρασκευᾶς

Κατόπιν πάντων τούτων ἐκ Κυδωνιῶν ἀπεστάλη τηλεγράφημα πρὸς τὰ σεβαστὰ Πατριαρχεῖα, ὅπως ληφθῆ πρόνοια ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν κατοίκων Κεμερίου καὶ Δερέκιοι, ἐλήφθη δ' ἡ ἐξῆς ἀπάντησις: «Θὰ ληφθῆ ἐκ μέρους Ἐκκλησίας προσήκουσα πρόνοια δι' ἐπικυρωθῆσεως ἐστίας αὐτῶν κατοίκων Κεμέρ». Ὁ ἅγιος Ἐφέσου δι' ἐπιστολῆς του μοὶ ἐγνωστοποιεῖ ὅτι κατ' αὐτὰς φθάνει εἰς Κυδωνίας ἐπιτροπεῖα ἐκ τῶν ἐν Κων)πόλει διερμηνέων τῶν Πρεσβειῶν πρὸ αὐτῆς παρουσιαζόμενος ὀφείλω νὰ ἐκθέσω τὰ λυπηρὰ γεγονότα τοῦ διωγμοῦ καὶ νὰ ἐπιδώσω ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεώς μου· ἐὰν δ' ἡ ἐπιτροπεῖα ἐπισκεφθῆ καὶ τὸ τμήμα Ἀδραμυττίου, θὰ ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα ὅπως συνοδεύσω αὐτήν.

Ὅντως τῇ πρώτῃ τῆς 29ης Ἰουνίου ἔφθασεν εἰς Κυδωνίας ἡ ἀναμενομένη ἐπιτροπεῖα. Προσκληθεὶς μετέβην εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ὑποπροξένου τῆς Γαλλίας κ. **N. Σαπουνιζόγλου**, ὅπου παρισταμένων τῶν διερμηνέων καὶ τοῦ πολιτικοῦ συμβούλου τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως **Σουκροῦ βέη** ὡς καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ξένων Δυνάμεων μετὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως **Νιζαμεδὶν ἐφένδη** ἐξέθηκα ἐν λεπτομερείᾳ τὰ ἐξελιχθέντα εἰς βάρος τῶν ὁμογενῶν ἔκτροπα, ἀποδείξας τὴν ἐνοχὴν τῆς νεοτουρκικῆς Κυβερνήσεως, κατόπιν τῆς προβληθείσης ἐνστάσεως τοῦ Τούρκου ἀντιπροσώπου **Σουκροῦ βέη** ὅτι ἐβελτιώθη ἡ κατάστασις μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν Ταλαὰτ βέη. Οὗτος ἐξεμάνη διὰ τὴν καυστικὴν γλῶσσαν, ἣν ἐτήρησα ἐνώπιον αὐτοῦ ἀποκαλέσας **τὸν ὑπουργὸν καὶ ψεύστην** (ὅσα γιγαλαντσινὶν πιρήϊτη). Ὅτε ἀνεχώρησα, παρεπονέθη πρὸς τοὺς διερμηνεῖς, διότι δῆθεν ὠμίλησα ἀνευλαδῶς περὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν. Χαρακτηριστικὴ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ εἶνε καὶ ἡ φράσις τοῦ Ἰταλοῦ διερμηνέως πρὸς τὸν Σουκροῦ βέην: «**Ἀφοῦ τοὺς ἐδώσατε τόσον θάρρος, εἶνε δύσκολον τῶρα νὰ τοὺς περιορίσητε**».

Ἐν τέλει ἐζήτησα παρὰ τοῦ Σουκροῦ βέη, ὅπως ἐπιτραπῆ ἡ ἐπάνοδος μου εἰς Κεμέριον ὡς καὶ τινων ὁμογενῶν ἐκ Κεμερίου εὐρεθέντων πρὸ τοῦ διωγμοῦ ἐν Κυδωνίαις. Ὅντως ὁ Σουκροῦ βέης συνέστησεν εἰς τὸν καϊμκχάμην Κυδωνιῶν, ὅπως ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα περὶ τῆς ἐπιστροφῆς μου. Ἀποχαιρετίσας τοὺς κ. διερμηνεῖς ἀπῆλθον μετὰ τοῦ **Μητροπολίτου Κυδωνιῶν κ. Γρηγορίου**.

4ῃ Ἰουλίου. Ὁ πρὸ τῶν διωγμῶν ἐν Κυδωνίαις εὐρισκόμενος

κ. **Κ. Σεβαστός** κατόπιν υποβληθείσης αίτήσεώς του πρὸς τὸν διοικητὴν Κυδωνιῶν ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ **Π. Κασιάνη** εἰς Κεμέριον. Μόλις ὅμως οὗτοι ἔφθασαν ἐκεῖ, ἀμέσως τῇ ἐντολῇ τοῦ καϊμακάμη παρουσιάσθησαν δύο ἀστυνόμοι συνοδευόμενοι ὑπὸ δύο στρατιωτῶν καὶ ἐδήλωσαν ὅτι ἀμέσως πρέπει νὰ καταλίπωσι τὴν πόλιν. Εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Σεβαστοῦ ὅτι μετέβη κατόπιν ἀδείας καὶ χάριν τῶν κτημάτων του ἐδηλώθη αὐτῷ ὅτι τὰ κτήματά του θὰ δημευθῶσι καὶ ὅτι ἀντὶ νὰ μεταβῇ εἰς Κεμέριον προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ μετέβαινεν εἰς Ἑλλάδα. Εἰς ἑτέραν παρατήρησίν του ὅτι ὡς ἐκ τῶν ρευματισμῶν ἀδυνατεῖ νὰ περιπατήσῃ οἱ τέσσαρες ἀστυνομικοὶ τὸν ἤρπασαν ἐκ τοῦ γραφείου του εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὸν μετέφεραν **στὰ πεταχτὰ** ἔξω τῆς πόλεως. Μετ' ὀλίγον ὠδηγήθη ἐκεῖ καὶ ὁ **Π. Κασιάνης**, ἐτέθησαν δ' ὑπὸ ἐπιτήρησιν δύο χωροφυλάκων. Μετὰ παρέλευσιν ὥρων τινῶν ἔφθασε Τούρκος ἀμαξηλάτης, ὅστις παραλαβὼν αὐτοὺς μετήγαγεν εἰς Κυδωνίας καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἀρχάς, ἀφοῦ πρῶτον καθ' ὁδὸν ἐλήστευσεν αὐτοὺς.

Κατόπιν τῶν γεγονότων τούτων καὶ τῆς στάσεως, ἣν ἐτήρησα καθ' ὄλον τὸ στάδιον τοῦ ἀνθελληνικοῦ διωγμοῦ, ἡ θέσις μου καὶ ἡ παραμονή μου ἐπὶ τοῦ τουρκικοῦ ἐδάφους κατέστη λίαν ἐπικίνδυνος, καθόσον, ὡς ἐπληροφορήθην καὶ ἐκ Κεμερίου, ἡ δολοφονία μου εἶχεν ἀποφασισθῆ. Διὰ τοῦτο τῇ συμβουλῇ τοῦ Μητροπολίτου Κυδωνιῶν, τοῦ ὑποπροξένου τῆς Γαλλίας κ. Ν. Σαπουντζόγλου καὶ πολλῶν ἄλλων ἐγκρίτων ὁμογενῶν κατέλιπον τὸ τουρκικὸν ἔδαφος καὶ μετέβην εἰς Μυτιλήνην.

Γ'.— ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Ἐξ ὧν ἀντελήφθην, ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ὑπεδοθήθει οὐχὶ μόνον εἰς ἀπλῆς ἀνοχῆς τὸ ἔργον τῶν βικιοπραγούντων, ἀλλὰ καὶ συνεργαζομένη μετ' αὐτῶν διότι αἱ ὀλίγαι ἡμέραι πρὸ τῶν διωγμῶν συνεννοήσεις καὶ συνεντεύξεις τῶν καϊμακάμηδων Κεμερίου, Κυδωνιῶν καὶ Ἀδραμυττίου, ὡς εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον ἀνέφερα, ἡ ἄφιξις τοῦ Μουτεσαρίφου εἰς Κεμέριον καὶ αἱ μυστικαὶ αὐτοῦ συνεννοήσεις μετὰ διαφόρων Τούρκων προυχόντων, ἡ ἔλευσις κομιτατζήδων καὶ ἡ συνεργασία αὐτῶν μετὰ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ὁ σχηματισμὸς ἀνταρτικῶν σωμάτων καὶ ὁ ὅπλισμὸς αὐτῶν ὑπὸ τῶν στρατιω-

τικῶν ἀρχῶν, δὲν ἀφήνουσιν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς αὐτῆς εἰς τοὺς ἀνθελληνικοὺς διωγμοὺς.

Ὡς γνωστὸν, ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Τουρκίας **Ταλαάτ** κατὰ τοὺς διωγμοὺς τῆς Θράκης, κατόπιν ἐπανελημμένων διαδημάτων τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου, πιεζόμενος δὲ καὶ ὑπὸ τινῶν τῶν ἐν Κων/πόλει Πρεσβειῶν, ἐπεχείρησε περιοδείαν ἀνὰ τὴν Θράκην, πρὸς καταστολὴν δῆθεν τῶν διωγμῶν. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ἐκ Θράκης ὁ Ταλαάτ προσεκάλεσε τὰ μέλη τοῦ Νεοτουρκικοῦ κοιμιτάτου «Ἐνώσεως καὶ Προόδου» εἰς μυστικὴν συνεδρίαν, ἰδοὺ δὲ τί μοι διηγήθη αὐτόπτης καὶ αὐτήκοος μάρτυς παρευρεθεὶς εἰς τὴν συνεδρίαν ταύτην, χάρις εἰς τὸν παρὰ τῷ κοιμιτάτῳ ἰσχύοντα βουλευτὴν Ἄδραμυτιτίου **Φεράτ Βέην**. Ὁ Ταλαάτ, φέρων βελάδα καὶ λευκὸν ζιλέ, καταλαμβάνει τὴν ἔδραν καὶ ἀρχίζει ὡς ἑξῆς: «Εἰς πάντας ὑμᾶς εἶνε γνωστὸν, ὅτι μόλις πρὸ δύο ἡμερῶν ἐπέστρεψα ἐκ τῆς ἀνὰ τὴν Θράκην περιοδείας μου· τὰ τί εἶδον ἐκεῖ εἶνε ἀνεκδιήγητα· οἱ ὁμοεθνεῖς ἡμῶν κατὰ τὴν βουλγαρικὴν κατοχὴν ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων· δὲν ἐφείσθησαν οὗτοι οὔτε βρέφους ὀλίγων ἡμερῶν, οἱ ἀλιτήριοι, οὔτε γέροντος ἑκατὸν ἐτῶν· πανταχοῦ τις συναντᾷ ἀνθρώπινα κρανία καὶ ὀστᾶ· ὡς μοι διηγήθησαν οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν μουσουλμάνοι, οἱ Ἕλληνες ἔσχιζον τὰς κοιλίας τῶν ἐγκύων γυναικῶν καὶ διεπέρων τὰ βρέφη των εἰς μαχαίρας. Παρθένος ἀπὸ ὀκτῶ ἐτῶν καὶ ἄνω δὲν ὑπάρχει. Ἐκ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας αὐτῶν δὲν ἔμεινε λίθος ἐπὶ λίθου· αἱ οἰκίαι αὐτῶν ἐπυρπολήθησαν, αἱ περιουσίαι διηρπάγησαν, οἱ δὲ κάτοικοι διαιτῶνται ὑπὸ σκηνᾶς γυμνοὶ καὶ βρακένδυτοι· φρίκη καταλαμβάνει τὸν ἐπισκέπτην. Ὅταν κανεὶς σπείρη εἰς τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ σίτον, μετὰ τοῦ σίτου δὲ φυτρώσῃ καὶ ἄκανθαι, διὰ νὰ προοδεύσῃ ὁ σίτος, ἐκρίζοι τὰς ἀκάνθας. **Οἱ Ἕλληνες εἶνε ἄκανθαι εἰς τὸ κράτος ἡμῶν, ὀφείλομεν δὲ νὰ ἐκρίζώσωμεν αὐτούς.** Ἐπειτα ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὴν Βουλγαρίαν, ἣτις λέγει: ἡ Βουλγαρία διὰ τοὺς Βουλγάρους· λοιπὸν καὶ ἡ Τουρκία διὰ τοὺς Τούρκους. Πρέπει νὰ φροντίσωμεν νὰ ἰδρύσωμεν ἑταιρείας, νὰ σχηματίσωμεν συνεταιρισμοὺς καὶ ἐν γένει νὰ φροντίσωμεν νὰ λάβωμεν τὸ ἐμπόριον εἰς χεῖρας ἡμῶν. Ὅπως ἡ βδέλλα, ἐξακολουθεῖ ὁ Ταλαάτ, προσκολλᾶται εἰς τι σῶμα καὶ τρέφεται ἀπ' αὐτοῦ, οὕτω καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς παράσιτοι τρέφονται καὶ πλουτοῦσιν ἀπὸ ἡμᾶς. Ἄς προσπαθήσωμεν λοιπὸν νὰ ξεκολ-

λήσωμεν τὴν βδέλλαν ταύτην ἀπὸ τὸ σῶμα ἡμῶν». Αὐτὰ λοιπὸν ἔλεγεν ὁ Ταλαάτ, ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Τουρκίας, πρὸς τὰ μέλη τοῦ νεοτουρκικοῦ κομιτάτου. Ἐξ ὧν τούτων καταφαίνεται, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἶπον, ὅτι τοὺς διωγμοὺς πρὸς αὐτὸν ἤ νεοτουρκικὴ Κυβέρνησις καὶ ἐπὶ μεμελετημένου σχεδίου, δοθέντος αὐτῇ ὑπὸ τῆς Γερμανίας. Πρὸς ἀπόδειξιν δ' ἔχω τὰ ἑξῆς ἐπιχειρήματα :

Α') Μετὰ τὴν ὑπογραφήν τῆς ἑλληνοτουρκικῆς συνθήκης ὁ Γερμανὸς στρατάρχης **Φὸν Σάνδερς Δίμαν** ἐπεχείρησε περιοδεῖαν ἀνὰ τὰ ἀπέναντι τῆς νήσου Λέσβου παράλια, διεδόθη δὲ τότε μετ' ἐπιτάσεως ὅτι ἀπεφάνητο τὴν γνώμην ὅτι πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ τουρκικοῦ κράτους ἐκ τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐκ τῆς γειτνιάσεως τῶν νήσων πρέπει νὰ κατασκευασθῶσιν ὀχυρωματικὰ ἔργα δέκα χιλιομέτρων πρὸς τὸ ἔσωτερικὸν τῆς παραλίας, μὴ ὄντος δυνατοῦ τούτου εἰς τὰ παράλια ὡς κατοικούμενα ὑπὸ Ἑλλήνων. Ὁ ἴδιος Γερμανὸς στρατάρχης ἐπεχείρησε καὶ δευτέραν περιοδεῖαν μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς μικρασιατικῆς παραλίας, ὁπότε προσφωνῶν αὐτὸν ἐν Ἀδραμυττίῳ ὁ δῆμαρχος τῆς πόλεως **Χακῆ Βέης**, ὁ καὶ πρόεδρος τοῦ ἐκεῖ νεοτουρκικοῦ κομιτάτου, εἶπε τὰ ἑξῆς : «**Τὸ πρόγραμμα ὅπερ ἐδώσατε ἡμεῖς ἐφηρμόσαμεν κατὰ γράμμα καὶ ἤδη ζῶμεν ἐν ἡσυχίᾳ**». Τὰ ἐκδιωχθέντα μέρη, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἀνέφερα, ἐπεσκέφθησαν καὶ ἕτεροι ἀνώτεροι Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν **Ἐμβέρ**.

Β') Ἀνώτερος κληρικός, διατελέσας καὶ συνοδικός, μοι διηγήθη τὸ ἑξῆς :

«Μετὰ τὴν ἀνάμιξιν καὶ τῆς Τουρκίας εἰς τὸν πανευρωπαϊκὸν πόλεμον, εἰς πλείστας δημοσίας θέσεις αὐτῆς διωρίσθησαν καὶ Γερμανοὶ ἀξιωματικοί. Ἐν Πέραν τῆς Κων]πόλεως ὑπῆρχεν, ὡς γνωστὸν, φιλανθρωπικὸν τι σωματεῖον ὑπὸ τὸν τίτλον «Φιλόπτωχος ἀδελφότης τῶν Κυριῶν», οὗ σκοπὸς ἦτο ἡ περίθαλψις τῶν πτωχῶν. Τὸ σωματεῖον τοῦτο εἶχεν ἀποθηκεύσει ποσότητά τινα ἀνθράκων, ὅπως κατὰ τὸν χειμῶνα διανείμῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ἐπειδὴ ὁμοίως ὁ ἐπὶ τῆς ἐπιτάξεως Γερμανὸς ἀξιωματικὸς εἶχεν ἐπιτάξει ἡμισυντόννον ἀνθράκων ἑτέρου φιλανθρωπικοῦ καταστήματος, ἡ Πρόεδρος τῆς ἀδελφότητος ταύτης φοβηθεῖσα παρεκάλεσε τὴν κυρίαν τοῦ συμβούλου τῆς ἀμερικανικῆς Πρεσβείας νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ γνωστῷ τῆς Γερμανῶ ἀξιωματικῷ, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ τοὺς ἀνθρακας τῆς ἀδελφότη-

τητος. Ἡ δὲ κυρία συμβούλου ἔγραψε πρὸς τὸν ἀξιωματικόν, παρακαλοῦσα αὐτόν, ἀφοῦ ἄλλως τε ἐπρόκειτο καὶ περὶ φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ.

Ἔλαβεν ὁμῶς τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν :

Κυρία•

Λυποῦμαι πολὺ διότι δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, καθότι τὸ κατάστημα, τὸ ὁποῖον ζητεῖτε νὰ ὑπερασπισθῆτε τυγχάνει ἑλληνικόν. Οἱ δὲ Ἕλληνες εἶνε ἐχθροὶ ὄχι μόνον τῶν Τούρκων, εἰς τὸ κράτος τῶν ὁποίων ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν τῶν Γερμανῶν.

Ἐξ ὅλων λοιπὸν τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι ὁ ἀνθελληνικὸς διωγμὸς ἐγένετο τῇ ὑποδείξει τῶν Γερμανῶν.

Δ'.— ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.—Κων/πολιν - Φανάριον. (*Ἐπεῖγον*).

Χθὲς νύκτα ἐντόπιοι Μουσουλμάνοι κάτοικοι Κεμερίου προέβησαν εἰς λεηλασίας χριστιανικῶν οἰκιῶν καὶ καταστημάτων. Μπούκοτατζήδες εἰς παραστάσεις ἀρχ. ἐπιτρόπου ἐδήλωσαν εἰς αὐτόν ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσι Κυβέρνησιν, διότι ἤδη ἀναμιγνύεται τὸ ἔθνος. Χριστιανοὶ ἔντρομοὶ ζητοῦσι προστασίαν. Κατάστασις ἀπελπιστικὴ. Ἐνεργήσατε σύντομον ἀποτελεσματικὴν ἀποστολὴν διαταγῶν πρὸς πρόληψιν σοβαρῶν γεγονότων.

21 Μαΐου 1914.

† ΕΦΕΣΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ

Διοικητὴν Κεμερίου

Μετὰ μεγάλης λύπης ἐπληροφορήθην παρὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ μου ἐπιτρόπου τὰ χθὲς νύκτα λαβόντα χώραν ἐπικαλοῦμαι τὴν δραστηρίαν ἐνέργειαν τῆς Ὑμ. Ἐνδοξότητος πρὸς τιμωρίαν τῶν κακουργησάντων καὶ ἐπαναφορὰν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡσυχίας μεταξὺ τῶν πιστῶν ὑπηκόων τῆς Α. Μεγαλειότητος.

Φρένελι 21 Μαΐου 1914.

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ

Πρὸς τὴν Α. Ἐξοχ. τὸν Μ. Βεζίρην.—Κων/πολιν. (*Ἐπεῖγον*).

Μέχρις ὥρας ἑξακολουθοῦσιν οἱ δαρμοί, αἱ λεηλασίαι καὶ διαρπαγαὶ τῶν χριστιανικῶν οἰκιῶν καὶ καταστημάτων. Εἰς παρατηρήσεις ἀρχιερ. ἐπιτρόπου μπούκοτατζήδες ἐδήλωσαν ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσιν οὐδεμίαν Κυβέρνησιν, διότι τὸ τοιοῦτον εἶνε θέλησις τοῦ ἔθνους. Ὁ ἀρχιερ. ἐπίτροπος ἀπετάθη πρὸς τὸν Διοικητὴν, ὅστις ὑπέσχετο τὴν κατάπαυσιν τῶν αὐθαιρεσιῶν τούτων,

ἀλλὰ μέχρις ὥρας οὐδὲν ἀποτέλεσμα εἶδομεν. Πρὸς πρόληψιν δυσαρέστων ἐκτρόπων, προπαρασκευασθέντων ὑπὸ Μουσουλμάνων, Χριστιανοὶ παρακαλοῦσι καὶ ἀναμένουσι τάχιστα ἀποτελεσματικὰς διαταγὰς Ὑμ. Ἐξοχότητος.

23 Μαΐου 1914.

Ἡ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑ

Μητροπολίτην Ἐφέδου.— Φρένελι.

Παρουσία σας ἀναγκαιοτάτη· σπεύσατε.

22 Μαΐου 1914.

Ἄρχ. ἐπίτροπος Οἰκονόμος **ΓΕΩΡΓΙΟΣ**

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΜΕΡΙΟΥ

Κοινότητες	Κάτοικοι		Εκκλησιαστικά	Σύλλογοι	Σχολεία												Κοινοτικά δατάται	Εργαστ. Ελλήν.	Περιουσία Ελλήνων	
	Ελληνες	Τούρκοι			Νηπιαγ.			Αρρεναγ.			Παρθ.εν			Ακίνητος Λ. Τ.	Κινητή Λ. Τ.					
					Διδασκ.	Τάξεις	Νήπια	Διδασκ.	Τάξεις	Μαθητ.	Διδασκ.	Τάξεις	Μαθητ.							
Κεμέριον	4500	6000	3	2	2	2	110	4	6	160	3	4	90	600	3	500000	350000			
Δερέκιοι	800	1000	1	1	1	1	1	1	3	60	1	4	80	80	1	80000	15000			
Καραγάτσιοι	1500	2000	2	—	—	—	—	1	3	80	1	3	(ανάμικτον)	120	3	150000	30000			
Γχιουμέτσιοι	1200	2000	1	—	—	—	—	1	3	60	1	3	(ανάμικτον)	100	1	160000	25000			
Γιαγιάκιοι	800	1000	1	—	—	—	—	1	2	45	—	—	—	70	—	25000	10000			
Δαγλίδαινα	250	500	—	1	1	1	1	1	2	30	1	2	30	30	—	9000	6000			
Τσουρούκ	200	450	—	1	1	1	1	1	2	35	—	—	—	—	—	20000	10000			
Πελέκιοι	150	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200000	35000			
Κερέμιοι	200	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40000	3000			
Κιόγλυτζα	60	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2000	1500			
Γχιουμουσλοῦ	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80000	45000			
Χατζοσμάν	60	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	500			
Τουρσουνλοῦ	60	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	500			
	10080	14710	8	5	2	2	110	10	470	470	4	90	1030	10	1267800	531500				

† Οικονόμος **ΓΕΩΡΓ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

‡ Αρχιερρατικός επίτροπος περιφέρειας Κεμερίου

Μητροπολίτην Ἐφέδου. — Ἀδραμύττιον.

Σήμερον ἦλθε Μουτσαρίφης ἐκ Βαλήκσερ διαταγὴν Σας ἣ Ὑμᾶς ἀφεύκτως ἀναμένομεν.

23 Μαΐου 1914.

† Οἰκονόμος ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Μητροπολίτην Ἐφέδου. — Ἀδραμύττιον.

Χριστιανοὶ ἔφυγον εἰς παραθαλασσίαν οἰκίαι σφραγίζονται παρά τινος ἐπιτροπείας κατάστασις ἀπελπιστική· ἔλθετε ἢ διατάξατε τί πράξω.

Κεμέριον 24 Μαΐου 1914.

Ἀρχιερ. ἐπίτροπος Οἰκονόμος ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἀρχιερ. ἐπίτροπον Οἰκονόμον Γεώργιον

Μετάβασις εἰς Κεμέριον ἀπαγορεύεται μέσα ἐλλείπουσιν οἱ κάτοικοι Ἀδραμυττίου ἀναχωροῦσιν ἀποταθῆτε Μουτσαρίφην ἐκθέτοντες ὑπόθεσιν.

Ἀδραμύττιον 24 Μαΐου 1918.

† ΕΦΕΣΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ

Ἀριθ. 56.

Πρὸς τὸν Ἀντιπρόσωπον τοῦ Μητροπολίτου.

Ἐπειδὴ παρουσιάσθη ἡ ἀνάγκη τοῦ σχηματισμοῦ βιβλίου ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς διαφυλάξεως ἀπὸ πάσης ἀπωλείας τῶν ζώων, τῶν ἐμπορικῶν καὶ οἰκιακῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια ἐγκατέλειψαν οἱ Ἕλληνες κάτοικοι Κεμερίου οἱ οἰκεία βουλήσει μεταναστεύσαντες (γενετὶ ἀρζουλερίλε μουχατζιράν ιδέν) καὶ ἐπειδὴ ἐξελέγη καὶ τὸ ἄτομον ὑμῶν ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀπαρτισθείσης πρὸς καλὴν καταγραφὴν τῶν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν λοιπῶν πραγμάτων, εὐρισκομένων καταλλήλως τῶν κλείθρων τῶν τοιούτων οἰκιῶν, συνετάχθη ἰδιαιτερός τεσκερὲς περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ὅπως προτραπῆτε νὰ καταβάλλητε προσοχὴν καὶ μέριμναν εἰς τὴν καλὴν τοῦ καθήκοντος τούτου ἐκπλήρωσιν.

Ἐν Κεμερίῳ τῇ 23 Μαΐου 1914 (1330).

Ὁ καϊμακάμης Βουρχανιέ ΒΕΧΜΗΣ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Εξαγωγή

			δραχ.
Έλαιου	όκάδες	1800000	2700000
Κηκίδος	»	30000	45000
Μέλιτος	»	20000	15000
Κηροῦ	»	3000	15000
Βαλανιδίων	στατηρες	180000	1500000
Σταφίδος	»	24000	360000
Κριθῆς	σάκκοι	8000	120000
Ἀραβοσίτου	»	8000	120000
Φασιόλων	»	3500	100000
» λευκῶν	»	1000	80000
Σίτου	»	7000	400000
Καπνοῦ, σησάμ. κλ.			45000
			<u>5500000</u>

Είσαγωγή

Διαφόρων ἀποικιακῶν, πανικῶν,
σιδήρων, διαφόρων γεωργικῶν
καὶ βιομηχανικῶν ἐργαλείων,
σόδας, νημάτων κλπ.

δραχ. 2500000